

evangélikus

81. évfolyam, 29. szám
2016. július 24.

élet

A föld sója

Közép-európai keresztény
találkozó

16–24. oldal

3 PÉNZTÁR

HUSZONEGY MEGTÉRÉSTÖRTÉNET

Büky Anna

Megtérés

1490 Ft

BÜKY ANNA: MEGTÉRÉS

Azok az evangélikus kötődésű, egymásnak (néhány kivétellel) ismeretlen kortársak, akik e könyvben megszólalnak, eltérő életet élnek. Élnek fővárosban és vidéken, értelmiségiek és munkások, nők és férfiak. Mégis, ha feltesszük nekik a kérdést, hogy beszélhetünk-e Istenről, az Istennel való személyes kapcsolatukról, azonnal létrejön a konszenzus. Hogyan lehetséges ez? Ezek szerint élnek, munkálkodnak közöttünk olyanok, akiknek biztos tudásuk van Istenről? Netán ki merik mondani azt, hogy életük irányítója Isten? Sőt, hogy Isten a kezében tartja őket? Hogy nincsenek egyedül? Hogy nem magányosak? Hogy Isten valóságosan szól hozzájuk? (Részlet a szerző előszavából.)

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK

A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangélikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a

nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

levelezési címünk: Luther Kiadó 1085 Budapest, Üllői út 24.

Só tartóból sószóró

Örömmre az idei nyáron a Déli Egyházkerületben négy ifjú lelkészt állíthatok szolgálatba. Öreg püspökként is beleborzongok még a lelkészavató/szentelő/ordináló liturgia utolsó

mondatába, amikor az új szolgatárs fejére tett kézzel kimondhatom a „csattanót”: „Az Úr áldjon meg téged, hogy áldás légy sokak üdvösségére!”

Áldások szigetén

Az Európai Keresztény Nők Ökumenikus Fóruma június 28. és július 3. között a ciprusi Lárnakában, a négycsillagos Sun Hall Hotelben tartotta nemzeti megbízottainak össze-

jövetelét. Egyházi konferenciák többnyire puritán környezetben zajlanak, a fórum résztvevőit igencsak meglepte hát, hogy ennek az együttlétnek a pálmafákkal övezett tengerparti sétány szállodái közül az egyik legelegánsabbik ad otthont.

Csángó magyar világtalálkozó

A rekkenő hőség ellenére több mint kétezren vettek részt a királyföldi és a barcsági csángó magyarok világtalálkozásának csúcspontját jelentő reformációi zárandokla-

ton. A zajzoni evangélikus templom mellől a szomszédos Pürkerek lutheránus hajlékáig megtett néhány kilométer nemcsak a reformáció közel ötszáz évvel ezelőtti „útnak indulására” emlékeztetett.

A föld sója – találkozások öröme

Európa, ezen belül az egyházak jelene, illetve jövője és természetesen a menekültkérdés is téma volt a huszonöt éves múltira visszatekintő, „Ti vagytok a föld sója” mottóval megrendezett közép-európai keresztény találkozón Budapesten. A fórumbeszélgetések mellett felemelő koncertélményekben és sok vidám, szeretettel teli találkozásban volt része annak, aki július 7–10. között eljött a Tüskecsarnokban tartott nemzetközi protestáns eseményre.

Morzszasedés

Méghogy uborkaszazon! Július hava alighanem a legeseménydúsabb hónap idén evangélikus egyházunk naptárában. A legjelentősebb rendezvénysorozat kétségtávolúan „A föld sója”, a közép-európai evangélikus találkozó volt, amely e heti magazinunk jó néhány oldalát is megtöltötte. De a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház által szervezett csángó magyar világtalálkozó is közel háromezer résztvevőt lephetett meg hibátlan szervezethez és programgazdagságával. És akkor még nem szóltunk a jelen számunkban említés nélkül maradt, ám július 6–8. között nagy sikerrel megrendezett ötödik szlovák egyházi napokról, amelyeket szlovák testvéreink idén első ízben szerveztek meg „külföldön”: Békéscsabán.

Bár jómagam – a másik két rendezvénysorozaton való részvétel okán – csak szombaton tudtam „becsatlakozni” a budapesti találkozó programfolyamába, őszinte tisztelettel kell adóznom a tengernyi tartalom feldolgozására vállalkozó kollégák teljesítményének. Hiszen dokumentálni sem lehetett könnyű a történeteket, hát még megragadni bennük a lényegét! De legyünk őszinték, ez a találkozó rész vevők számára sem mindig sikerülhetett.

Szívből javaslom, hogy a közelgő Szélrózsa találkozóra (július 27–31.) készülők már most tekintsék át alaposan a nem kevésbé bőségesnek ígérkező kínálatot, hogy bölcsen tudjanak válogatni, illetőleg választani. Hiszen aki sokat markol – az keveset fog. Márpedig egyházi rendezvényeken való részvételünk alapvető célja mi más lehetne, mint a hitünk épülését (avagy mélyítését) szolgáló alkalmak keresése! Vagy ez már rég nem igaz?

Lehetséges, hogy az evangélium tanításában való elmélyülésnél sokkal inkább foglalkoztatnak bennünket különböző kulturális trendek és közéleti kérdések s az, hogy miként adhatók rájuk – természetesen biblikus alapokra hivatkozva, ámde – „politikailag korrekt” válaszok? Vagy egyszerűen csak jól szeretnénk érezni magunkat testvéri közösségben? (Ne tessenek felszisszeni, e kérdéseket magam számára is felteszem!)

Az említett három nagy rendezvény mindegyike kánikulában zajlott. Hűvösebb fejjel talán könnyebb a „morzszasedés”, a hitélmények számbavétele. Mert azért ugye hitünket erősítő élményekben is részesülhetünk egyházi fesztiválokon? Jelentem: nem volt könnyű, de nekem azért ez mindhárom rendezvényen sikerült!

● T. PINTÉR KÁROLY főszerkesztő

Letölthető énekek

Dr. Czako Jenő (1901–1958) lelkész, vallástanár, egyháztörténész egyházzenei hagyatékából készült letölthető anyag került fel a *Parokia.hu* portálra, összesen nyolcvan ének, közülük huszonöt kánon. A kiadás célja, hogy Czako Jenő műveit az eredeti, hiteles változatban adja közre, illetve hogy ismert vagy ismeretlen műveit közkinccsé tegye. Néhány ének az ismertebbek közül: *Itt az este, ránk borul árnya* (EÉ 582); *Ne aggodalmaskodjál* (EÉ 586); *Mint fáradt vándor a forrásvízhez* (Dicséreték 245); *Vége van már a szolgáltnak* (Dicséreték 533).

A szép honlap Füle Tamás jó ízlését és szakértelmét dicséri, a kottagrafika, az egész anyag létrehozása, szerkesztése, gondozása Fáy Aladár alapos, körültekintő, igényes munkájának az eredménye. Az anyag a <http://www.parokia.hu/lap/czakojeno/cikk/mutat/kotetek/> címen érhető el.

Az Úr áldását kérve a felhasználókra, jó tanulást kíván a közreadó:

● VADÁSZYNÉ CZAKÓ MÁRTA

Schulek és Zsigmondyk

Tisztelt Szerkesztőség, kedves Testvéreim!

Az *Evangélikus Élet* július 10-i számában örömmel láttam egy duplán rokonom (*Schulek Csaba – a szerk.*) fényképeit, és olvastam a vele készült interjút.

Édesanyám Schulek lány volt; a két híres Schulek (az építész Frigyes és a szemész Vilmos) anyja pedig Zsigmondy lány volt. A visegrádi Schulek-találkozókon sok évtized óta részt veszek. Schulek Frigyes unokája – néhai Schulek Tibor lelkész-alezredes (ha jól emlékszem), utoljára komáromi lelkész, a nyolc gyermek apja – mondta, hogy egyszer Visegrádon Zsigmondy-napot kellene tartani.

Örömmel olvasom a Schulek gyerekek Jézust megszólító és bennünk lakását kérő imáját.

Sajnálom, hogy annak a Wass Albert-idézetnek a szelleme dominál a címlapon, hogy „leginkább a természetben látom Istent”. Ennek tartalmát ugyan az interjúszöveg kifejti: „Isten végzi a munkáját a fában, a vízcseppben, a madarakban, mindenhol. Erőt, igazságot ad a természet az élettel, a halállal, az életben maradással.”

Mivel magam a teremtésvédelemre elkötelezett Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend alapító tagja és lemondott vezetőhelyettese vagyok, örömmel olvastam az interjú következő mondatát is: „A családomban próbáljuk óvni a környezetünket.”

Soraimat meg szándékozom küldeni Schulek Csabának.

Erős vár a mi Istenünk! Őbenne maradjunk!

● DR. ZSIGMONDY ÁRPÁD

Oratio œcumenica

Istenünk! Itt vagyunk előtted: a te népedként könyörgünk most hozzád. Köszönjük, hogy figyelsz imádságunkra, és még mielőtt bármit is kimondanánk, te már pontosan tudod, hogy mi lakik szívünkben.

Köszönjük neked a veled való találkozás örömét és azt a békességet, amelyet csak te tudsz adni. Köszönjük, hogy elcsendesedhet bennünk az aggodalom egymásért, a jövőnkért, boldogulásunkért. Áldó jelenlétedet érezzük ezen a vasárnapon is.

Jézusunk, kérünk, add értenünk és teljes szívvel hinnünk, hogy mindaz, amit véghez vittél megváltásunkért, életünk gyógyulását szolgálja. Taníts követésedre, hogy gyümölcsöt teremjünk, és mások is felismerhessék rajtunk, hogy hozzád tartozunk.

Imádkozunk hozzád szereteteinkért, barátainkért és ismerőseinkért. Segíts, hogy szeretetedből éljünk és szeretetedet sugározzuk ott, ahol a helyünket kijelölted. Taníts elfogadnunk és megbecsülnünk azokat is, akiket nehéz szeretnünk. Segíts a jóakarátú embereknek, akik a teremtett világ jövőjéért munkálkodnak.

Imádkozunk hozzád hazánkért, a magyarságért határon innen és túl. Mindazokért, akiket felelősség terhel, akik jövőnket alakítják. Adj bölcsességet nekik, és engedd felismernünk, hogy kezdedben van életünk, boldogulásunk, minden napunk. Így áldd meg nemzetünket és azt a földet, amelyet otthonunkul adtál.

Könyörgünk hozzád a szenvedőkért, a betegekért, azokért, akiknek üldözöttségben van részük, akik kilátástalannak látják életüket. Indíts minket, hogy a hangtalanok hangja lehessünk, hogy kezünket kinyújtsuk szükségben élő embertársaink felé.

Könyörgünk hozzád egyházadért, minden keresztényért. Imádkozunk gyülekezeitekért, a szolgálattelvőkért, vezetőinkért. Légy közel Szentlelkeddel, adj újulást, tégy eggyé minket, hogy szeretetedet hirdessük, a hitben megállhassunk, és a tőled kapott reménységben örvendezzünk most és mindenkor. Ámen.

Evangelikus Élet-előfizetés jelentős kedvezménnyel

Ha megrendeli lapunkat, és hoz magával még egy előfizetőt, akkor mindkettejük előfizetése ajándék hónapokkal hosszabbodik. Negyedéves előfizetéshez egy, fél éveshez két, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék.

Az Evangelikus Életet megrendelheti e-mailben a kiado@lutheran.hu címen és telefonon is: 06-1/317-5478 vagy 06-20/824-5518. Előfizetési díjaink: egy hónapra 1195 Ft; negyedévre 3575 Ft; fél évre 7150 Ft; egy évre 14 300 Ft.

Arculat

Időről időre hallunk olyanról, hogy emberek felfüggesztik a munkájukat, tanulmányaikat, még a házasságukat is, hogy „megtalálják önmagukat”. Olyan, mintha elhagyták volna valahol az identitásukat, és abban reménykednek, hogy felbukkan valamelyik elveszett tárgyak osztályán. Az ilyen küldetés jó esetben kíváncsiságnak tűnik, a legrosszabb esetben viszont bolondságnak. A valóságban azonban az identitásunk nagyon is sokat jelent, különösen az üzleti, szakmai világban. Ez szemléletes módon megjelenik az olyan gyorsan felismerhető céges logók esetében, mint például a Nike, a McDonald's, a Mercedes, a Ford, a Google vagy a New York Yankees.

A felismerhető arculat megalapozása nagyon fontos a helyi, nemzeti és a globális piaci versenyben. A gondosan megtervezett névjegykártyák azonnal elárulják, hogy kik vagyunk, és mit is csinálunk. Tulajdonképpen az egyik első kérdés, amelyet gyakran felteszünk, ha először találkozzunk valakivel: „Mi a foglalkozásod?” Vagyis: „Ki vagy, mi vagy?”

Amikor egy cég kifejleszt egy különleges terméket, jogi lépéseket tesz, hogy a

szabadalmat a versenytársak ne tudják lemásolni. Természetes, hogy a vállalkozások védik a saját márkájukat, legyen szó egy sokoldalú nemzetközi társaságról – mint például a Walt Disney –, egy kiváló egyetemről, egy kiskereskedésről vagy akár egy jól ismert közösségi figuráról.

Nézzük meg ezt közelebbről: vajon gondolkodtál már azon, hogy ha nincs is vállalkozásod, ha nem vagy cégvezető, akkor is van „logód”, „cégjelzésed”, „márkanéved”, amelyet mások használnak, amikor bemutatnak téged? Nemrégiben olvastam: „A mosolyod a logód, a személyiséged a névjegykártyád, és hogy milyen érzéseket hagysz másokban, miután megismertek téged, az lesz a cégjelzésed.” Még hozzátehetnénk: „És amiben mások hozzád szeretnének hasonlítani, az a márkád.” Mit gondolsz, a veled dolgozó emberek milyen cégjelzéssel vagy márkanévvel illetnének téged? Vajon éreznek-e késztetést, hogy személyesen veled kössenek üzletet?

Bár a Biblia nem használja ezeket a kifejezéseket, mégis remek betekintést kínál számunkra azzal kapcsolatban, hogyan kell erős, piacképes „saját cégjelzést” vagy

„márkát” létrehozni. Íme, három példája az ezzel kapcsolatos bölcsességnek.

Nyitottság. A társadalom gyakran arra ösztökél bennünket, hogy vigyázzunk a „number one”-ra (vagyis saját magunkra), de azok az emberek, akik másokat tesznek első helyre, rendkívül ritkák és különlegesek. „Semmit ne tegyetek önzésből, se hiú dicsőségvágyból, hanem alázattal különbnek tartsátok egymást magatoknál; és senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is.” (Fil 2,3–4)

Nagylelkűség. Rengeteg értékes dolog van, amelyekre adakozhatunk a forrásainkból, és az őszinte, nagylelkű, szabadon adakozó személy számtalan módon lehet mások javára. „Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert »a jókedvű adakozót szereti az Isten.«” (2Kor 9,7)

Együttérés. Az emberekkel egyszerűen bánj úgy, mintha fordított helyzetben lennél. „Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük, mert ez a törvény, és ezt tanítják a próféták.” (Mt 7,12)

● ROBERT J. TAMASY
Forrás: Monday Manna

Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap – 1Kor 10,1–13

Benned kedvét leli Isten?

Mint a pusztában vándorló nép. A keresztény élet Isten szabadításával veszi kezdetét. Az egyiptomi kivonulás természetfeletti csodájához fogható, amikor elindulunk az új életben. A kezdeti csodák után azonban, sőt talán azokat megszokva, nagyon könnyű elbizakodottá válni a hitben. Isten hívása, vezetése, oltalma alatt állt Mózes népe is, akiről gondoskodott az Úr, mégis, többségükben nem lelte kedvét. Mi is meg vagyunk keresztelve, templomba is járunk, úrvacsorát is veszünk, de vajon kedvét leli-e bennünk Isten?

Intő példa. Pál apostol arra figyelmezteti a korinthusi gyülekezetet és egyúttal bennünket is, hogy a pusztai vándorlás során kivezetett nép tagjai közül sokan elbuktak. Ez azért íratott meg, hogy történetüket olvasva tanuljunk belőle.

Krisztus kísértése a következő intő példa számunkra. Ezt akkor követjük el, ha kételkedünk hatalmában, vagyis próbára tesszük őt. A korinthusiak közül némelyek részt vettek bálványáldozati lakoma szertartásán a keresztény közösség tagjaként. Ma is hirdetnek más erőket, hatalmakat, amelyeknek az erejét sokan szeretnék is kihasználni legalább biztosítékképpen, természetesen Isten oltalma, segítsége mellett. Ez azonban megboszulja magát.

Pál felsorolásában az utolsó figyelmeztető eset a zúgolódásról tanúskodik. Velünk is megtörténhet olykor, hogy megkísért a gondolat: mi többet érdemlünk Istentől, mint amennyit ad nekünk, élünk már jobban is, és visszavágyunk rá. A zúgolódás azonban nem méltó Isten gyermekéhez. Nem az a kérdés, hogy én kedvemet lelem-e Istenben, aki teremtett, megváltott és gondot visel rám! Hiszen tudom, hogy ő szeret engem a világon a legjobban, a legjobbat akarja, és ezért a legjobbat adja nekem, azt, amire valójában, az ő látása szerint szükségem van.

Az állhat meg stabilan a hitben, aki nem a saját lábára támaszkodik. Ha úgy vélem, hogy én irányíthatom Isten, előbb vagy utóbb meg fog rendülni a hitem. Pál apostol a hitben magabiztosakhoz intézi szavait: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” A figyelmeztetés azonban nem fenyegetés, hiszen még semmi sem dőlt el.

Biztatás kísértések között. A felsorolt ószövetségi események intései mellett biztatást is kapunk. Habár az is indokolja a magabiztosságot, hogy mindeddig csak emberi mértékkel mérhető kísértésekkel szembesültek a korinthusiak, nehezebb idők következhetnek. Félnünk azonban nekünk sem kell. Minket is sokszor értek kísértések, és talán gyakran el is buktunk, de nem véglegesen. Hűséges az Isten, aki velünk van a kísértésekben, és mindig elkészíti számunkra a kiutat.

Az ószövetségi nép példája mellett nem feledkezhetünk meg Jézus Krisztus harcáról sem. Ő Istent dicsőítette a legnehezebb kísértések között is. Amikor az ember legnagyobb földi vágyainak beteljesülését kínálta neki a kísértő, visszautasította, hiszen tudta, hogy Isten szeretete mindennél többet ér. Amikor a kínhalál szenvedései előtt újra megkísértette, kimondta a félelmek és kétségek között elhangozható legnehezebb mondatot: „...legyen meg a te akaratod.” (Mt 26,42) Földi vándorlásunk során csodák és nehézségek közepette is Krisztusra kell tekintenünk, aki értünk győzött. Ha őt követjük, valóban belőle élünk, akkor nincs szükségünk régi életünk pótlékaira vagy egyéb segédeszközökre Istent helyettesíteni. Ha Jézus Krisztus él bennünk, akkor kedvét leli bennünk a mi mennyei Atyánk.

● DR. LÁSZLÓNÉ DR. AGOD ANETT

Az első felszólítás, hogy ne kívánjunk gonosz dolgokat. A kívánsággal lobban fel a vágy, amely könnyen bűnt szül. Az első bűn, amelytől féltve int az apostol, a bálványimádás. Az első és nagy parancsolat megszegése, ha a Mindenható szeretetét felcseréli az ember halandóra, mulandóra. Amikor az életben nem Isten és az ő terve, akarata a legfontosabb számomra, máris más urat szolgálok, még ha nem öntöm is ki aranyból a szobrát. A bálványimádás pedig magával hozza a többi hamis vágyat.

A következő intés a paráznaságtól óv. Ez a szó régiesen hangzik, és talán úgy is kezeljük, hogy ez a kor már meghaladta a paráznaság szinonimájaként használt házasságtörést, hiszen már házasságok sem nagyon kötöttek, s ha mégis, legtöbbször felbomlik. Jézus figyelmeztetése azonban szigorúbb a hegyi beszédben: „...aki kívánsággal tekint egy asszonyra, már paráznaságot követett el vele szívében.” (Mt 5,28)

Imádkozzunk! Szerető Istenünk! Vezess minket életünk minden napján, légy oltalmunk a kísértésben, és add, hogy soha el ne bízunk a hitben. Ámen.

Vállalni hitünket, erősíteni összetartozásunkat

Tizenötödszörré hangzottak fel református énekek július 2-án a budapesti Művészetek Palotájában. A Kárpát-medencei egyesített kórusban idén – délvidéki, kárpátaljai, felvidéki és partiumi kórustagokkal együtt – tizenöt énekkar tagjai énekeltek.

A hangversenyen karmesterként közreműködött Arany János, Berkesi Sándor, Erdélyi Dániel és Süll Kinga. A bibliai szakaszokat Bagdy Emőke, a Károli Gáspár Református Egyetem professor emeritusa olvasta fel, a koncertet lezáró imádságot pedig Halász Béla délvidéki református püspök vezette.

A testvéregyházak is jelen voltak a közreműködők között: az egyesített kórust idén Finta Gergely, a Deák téri evangélikus templom orgonaművésze kísérte, a Baptista központi kórust vezető Oláh Gábor karnagy a koncert harmadik blokkját vezényelte, és a Székesfehérvári evangélikus kórust is meghívták a hangversenyre.

Böszörményi Gergely koncertigazgató az est elején a negyedszázados *Református énekek* hangversenyének számokban kifejezhető mérlegét is megvonta: 85 kórus, 11 orgonaművész, 19 karnagy, 5 szólista lépett fel, 256 ének hangzott el, és 24 500 testvérnek jelentettek élményt az eddigi alkalmak. Kiemelte, hogy a koncert-istentisztelet is része annak a rendezvénysorozatnak, amelyben ott vannak a májusi fesztivál Bakáts téri színpadának előadói, a Ráday utca szórakozóhelyei mellett a fáklyával vonulók, akik tudják, hogy alkalmas és alkalmatlan időben is mindig vállalni kell hitünket és erősíteni összetartozásunkat.

A hangverseny keretében Berkesi Sándor, a Debreceni Református Kollégium Kántusának karnagya emlékezett meg a száztíz éve született és idén harminc esz-

FOTO: FÜLE TAMÁS

tendeje elhunyt Gárdonyi Zoltánról, ismeretve a 20. századi református magyar egyházzene kimagasló alakjának életútját. (Június 18-án Magyar Örökség díjjal jutalmazták Gárdonyi Zoltán és fia, Gárdonyi Zsolt zeneszerzői és zenetudósi munkásságát.) Gárdonyi Zoltánnak, a Zeneakadémia egykori professzorának két kórusműve is megszólalt az este folyamán, *Az Isten emberének imádsága* és *Az Úr dicsérete* címmel, Berkesi Sándor vezényletével.

„Egyszerűen gyönyörű” – ezekkel a szavakkal fogalmazta meg a véleményét a szünetben egy idős hölgy, amikor arról kérdeztem egy kisebb társaságot, hogy tetszik nekik a *Református énekek* koncert-istentisztelet. Mosolyogva mondta, hogy ő katolikus, de a férje református volt, fia és unokái is reformátusok. Azért van itt, mert így neki is fontos a reformátusság, és csodálatosnak tartja az alkalmat. A társaság másik tagja a vajdasági Adáról érkezett, második alkalommal részese a hangversenynek. Egy debreceni hölgy pedig örömet fejezte ki, hogy itt fiatalok és idősek lehetnek együtt, és hallgathatják, énekelhetik e szép énekeket.

A közönség soraiban ülő Háló Gyula baptista lelkész egykori „refisként”, kántustagként boldog volt, hogy Berkesi Sán-

dort is hallhatta. Nagy élmény volt számára, amit egykori tanára Gárdonyi Zoltán zenetudósról elmondott, s ahogy a szerző műveit vezényelte. Úgy vélte, az énekek – mind a feldolgozások, mind azok, amelyekbe énekszóval a közönség is bekapcsolódhatott – megmozgatják és megújítják a hallgatóságot.

„Csodálkoznék, ha nem így lenne – volt Háló Gyula válasza arra a kérdésre, mit jelent neki az, hogy a mostani koncerten egy evangélikus és egy baptista kórus is közreműködött. – Ez az a meder, amelyet egyre inkább keresni kell. Azon túl, hogy megőrizzük a sajátosságainkat, éljük a magunk közösségi, lelkeségi életét, nemcsak a jövő, de már a jelen is elképzelhetetlen e tágabb közösség nélkül, amelynek most, ezen az estén egy előtérbe helyezett alkalma a zene volt.”

A május végén megrendezett református zenei fesztiválon és a július 2-i hangversenyen is gyűjtöttek adományt, amelyet a szervezők a Kárpátaljai Református Egyházkerületnek ajánlottak fel. A hangversenyen jelen volt Zán Fábrián Sándor kárpátaljai püspök is, akinek a koncert után átadták a teljes 1 379 375 forint összeget.

Forrás: *Reformatus.hu*

Több mint kétszáz reformációi programot támogat 2017-ben az állam

A reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának állami emlékévé megnyitó ünnepség 2017. január 6-án, vízkereszt napján lesz Budapesten, a Művészetek Palotájában. A reformáció napján, október 31-én pedig nagyszabású református találkozót rendeznek a Papp László Sportarénaiban – erről Hafenscher Károly miniszteri biztos beszélt június 17-én Szekszárdon.

500
reformáció

Az állami Reformáció Emlékbizottság a reformáció kulturális örökségét bemutató koncertsorozatot tervez Kárpát-medencei helyszíneken. Johann Sebastian Bach *h-moll miséjét* tíz fontos településre viszik el, a *Zsoltárok kincse* című zenei eseményt Csíkszeredától Pozsonyig több helyen hallhatja majd a közönség, valamint rendeznek egy vegyes egyházzenei produkciót is.

A Magyar Nemzeti Múzeumban nemzetközi értékeket is felvonultató központi kiállítást terveznek 2017. húsvéttól az év végéig. Az Országos Széchényi Könyvtárban nyomdatörténeti kiállítás lesz, a Magyar Nemzeti Levéltár pedig a 16. század hazai forrásainak teljes körű feltárásával készül az évfordulóra.

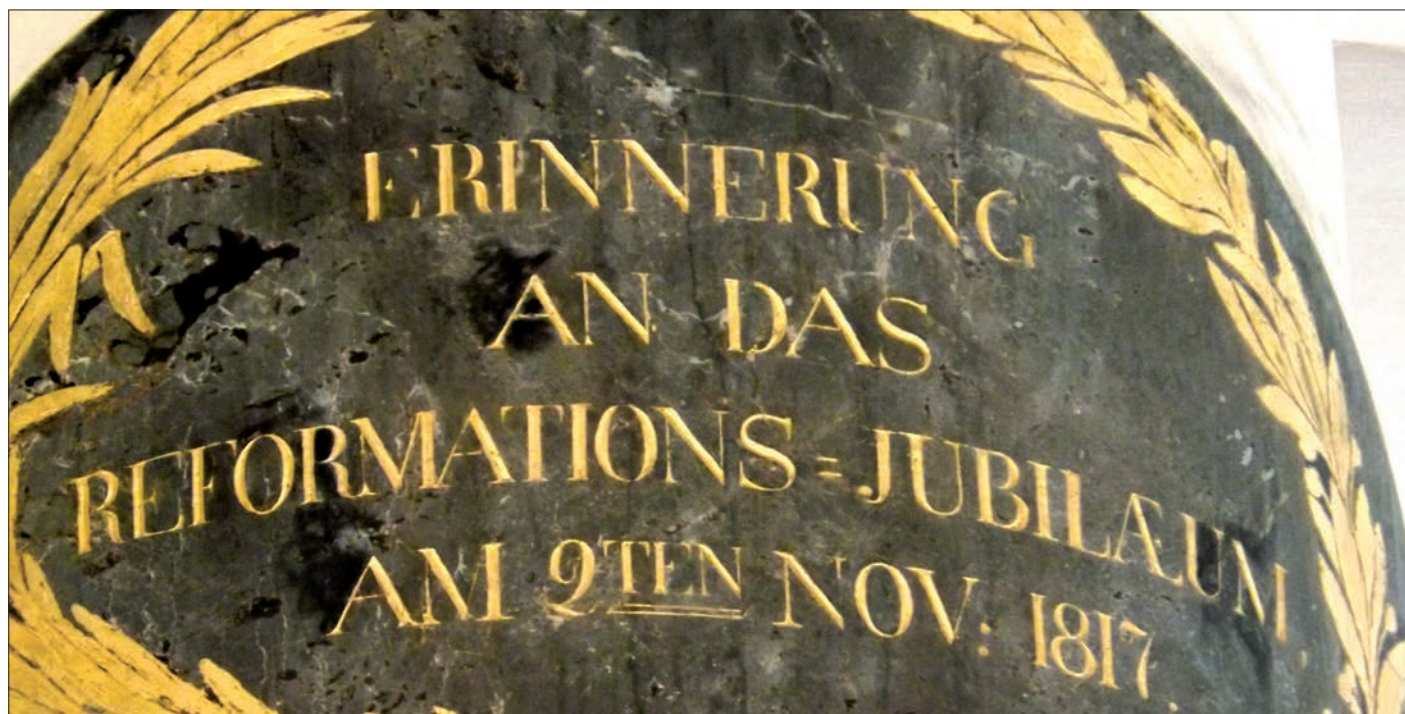
Terveznek a fiatalokat megszólító programot is: a napokban fejezték be a – Luther Mártonra és Martin Luther Kingre utaló – *Lutherek* című dzsesszopera színpadra állítását, az egykori Rockszínház társulata adja majd elő Händel *Messiásának* rockváltozatát. Az általános és középiskolásoknak műveltségi vetélkedőt indítanak a reformáció témakörében, amelynek döntőjét televíziós közvetítéssel szeretnék megrendezni.

A bizottság június 17-én zárta le a programpályázat második körét, amelyben 177 település, civilszervezet, egyház-köztség pályázott a reformációval kapcsolatos programra. Korábban mintegy száz pályázatot támogattak. „Az emlékév ese-

ményei bővülni fognak” – tette hozzá Hafenscher Károly.

A sorozat egyik vidéki eseménye lesz 2017-ben Tolna megyében, Szálkán a Művészetért Közhasznú Alapítvány tábora. Decsi Kiss János, az alapítvány elnöke elmondta: a jövő nyár folyamán ötszáz gyermek, fiatal a művészeti foglalkozások mellett egyházzenei programokon, művészettörténeti vetélkedőn vesz részt, emellett megismerkednek a paksi atomerőművel is. A gyerekek ezen túl bekapcsolódnak az Örökségünk mozgalomba, azaz megtanulják az azonos című, a magyar nyelv ápolásáról szóló dalt, majd a paksi Gyulai István szerzeményét elviszik lakóhelyük közösségébe is.

Forrás: MTI / Reformatus.hu

A soproni evangélikus templom egyik oszlopán található a reformációjubilaeumi emléktábla. 1817-ben is nagy jelentőségű volt a háromszázadik évforduló, némiképp persze más kontextusban. Akkor meghatározó szempont volt az evangélikus identitás hangsúlyozása és az, hogy a hosszú elnyomatás után végre fejlődni tud a lutheránus egyház. Az emléktábla felirata természetesen a Sopronban akkor használatos német nyelven íródott.

• CZENTHE MIKLÓS FELVÉTELE

Megette az idő ezt a vidéket

Szegénység és segítség Pilisen

Zápor után is poros földutak, gomolygó esőfelhők és szikrázó napsütés, roncsokkal teli és rendezettebb kertek, széthordott és felújított présházak. A Pest megyei Pilis külterülete a Magyar Nemzetben megjelent riport után került a figyelem középpontjába. Azóta többen foglalkoznak a komfort nélküli pilisi présházak lakóinak helyzetével. A helyi evangélikus szeretetszolgálat munkatársainak és a területen élőknek egy napját kísértük végig.

Kontrasztok a dűlőn

Lasán Pál, a szeretetszolgálat és a helyi evangélikus egyházközség mindenese, egykori rendőr mindenkit és minden házat ismer. „Ott lakik a Guszti, nemrég jött nekem szemetet lapátolni a temetőbe... Az ott a csirkés Jani anyjái volt, én szereltem föl neki a teraszt. Mostanra megette az idő... Ide jártunk egy idős nénit inzulininjekciózni... Itt a svéd lakik (*állítólag valóban svéd állampolgár – a szerk.*), itt meg az Olga, nézzétek” – állunk meg egy gazzal benőtt, a kerítéstől igen távoli viskónál. Nem mondanánk meg, hogy ez valakinek az otthona. Később – már benn a szeretetszolgálatnál – a ház lakójával is találkozunk, de addig még ér bennünket néhány meglepetés.

Lakhatatlan lakhatás

Nehéz az objektív szemlélő szerepét tartani, amikor az első – egykori – prérsháznál megállunk. Kitaposott ösvény vezet az ablak-ajtó, burkolat és – egy belső, kis zugot leszámítva – oldalsó fal nélkül maradt házikóhoz.

Az út egy szebb napokat látott pincéhez vezet, amely boroshordók helyett most szeméttel van tele. Balra a valamikori előtér vagy tornác egy lepusztult zöld fotellel, mellette a gondosan befőttesüvegbe gyűjtött cigarettacsikkek már árulkodók, de nem akarjuk elhinni, hogy itt lakik valaki. A na-

szeretszolgálat szociális alapellátásért felelős vezetője kiszúrta az ételhordókat a szemétkupacban: „Valószínűleg ő is az ellátotunk” – mondja leplezetlen döbbenettel.

Illanicz Györgytől, a szeretetszolgálat intézményvezetőjétől útközben sok mindent megtudunk a helyi viszonyokról. Pi-

Vallási és felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül segítünk kül- és belterületi lakosoknak, szociális vagy egészségügyi szempontból rászorulóknak egyaránt.

gyobb szobából is lomhalom ömlik kifelé, a széthordott fal irányába, de a kisszoba és a pokróccal gondosan eltakart ajtókeret megerősíti a gyanút. Belesünk a függönytakaró mögé, odabenn matrac, mellette egy ballon víz, a falon szög, rajta koszos törülköző lóg. Az ablakban egy tiszta tejföldsdoboz fóliával letakarva, benne só.

Szédelgünk a szagtól és a látottaktól, ahogy továbbindulunk. Fazekas Zsuzsa, a

lis Pest megye egyik legnagyobb külterületi résszel körülvett települése. Közel tizenkétezer ember él itt – közülük egy-kétezer a külterületeken –, felekezeti megoszlás szerint mintegy ötezren evangélikusok. A Magyarországi Evangélikus Egyház néhány évvel ezelőtt – helyi lelkészek kezdeményezésére – indította el a kis szeretetszolgálatot, amely a helyi önkormányzattal együttműködve szociális munkát végez

a településen. Szolgáltatásaik és ellátottjaik köre egyre bővül, ma már összesen harminc embernek adnak munkát, körülbelül százhusznak pedig különböző ellátásokat biztosítanak.

Illanicz György elmondta: „Vallási és felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül segítünk kül- és belterületi lakosoknak, szociális vagy egészségügyi szempontból rászorulóknak egyaránt. A szociális étkeztetés keretében hatvan ember kap nálunk méltányos térítési díj ellenében kétfogásos ebédet hétköznaponként, ingyenes népkonyhán pedig negyven rászoruló egy tál ételt.” Utóbbiak többnyire bejelentett lakcím nélküliek. A kistelepüléseken a hajléktalanság másképp fest, mint a nagyobb városokban: az utcákon hontalant nem látni, ők többnyire ismerősöknél, rokonoknál húzzák meg magukat, vagy – az ismertetett példa alapján – a lakatlan külterületi házakba költöznek.

„Itt a szeretetszolgálat egyik munkatársa lakik, aki azért költözött ki ide, az egykori szőlőjükkbe a központból, hogy ne hordják szét a családi birtokon álló házat” – mutat egy takaros házra és telekre Fazekas Zsuzsa.

„Ezt a széthordást nem úgy kell elképzelni, hogy hordákban járnak a fosztogatók, ez biztonságos környék – magyarázza a helyzetet Lasán Pál. – A tulaj nélkül maradt, hosszú évek óta lakatlan présházak használható részeit hordják szét és adják el, vagy használják saját házaik toldozásához-foldozásához.”

Tényleg egészen elképesztő építészeti megoldásokat látunk útközben. A szedett-vedett tákolmányok és széthordott présházák között sok olyan ház is van, amelyik szemre többet érne, ha a Balatonnál vagy bárhol máshol lenne, vagy ha vezetne ide jobb minőségű út. A szeretetszolgálat gondnoka szerint „mindenki az út miatt panaszkodik, de hát nem véletlenül tudták ilyen olcsón megvenni itt a házakat: ha lenne út és összkomfort, akkor nem ennyibe kerülne itt az élet”.

Vadromantika újratöltve

Különben a környék akár vonzó is lehetne: lankás utak, buja növényzet, és tényleg harapni lehet a csendet. A még jól kivehető szőlősorok és egyéb részletek egy egykori romantikus világ képét idézik, amikor még mindenki szőlőt, gyümölcsöt termesztett a környéken, vagy ide járt pi-

henni, elvonulni a világtól – ahogyan a helyiek emlékeiben él.

Vadregényes az a kis udvar is, ahol legközelebb megállunk. Felvert sátor és köcsögfű áll a közepén, rajta a népi cserépedényektől a műanyag játékokig mindenféle tárgyak. Rendben tartott hátsó kert, libák és kutyák az udvaron. Egy nő jön ki érdeklődni, mi járatban vagyunk erre. Nyilatkozni nem szeretne, nyolc gyereke és sok unokája van Pilisen, akiket nagyon megviselt, amikor a területről szóló híradások után az iskolatársaik számára kiderült, hogy kukás az apjuk, és hogy hogyan élnek.

A nő tizenhét éve költözött ide a gyerekeivel, mivel el kellett hagynia a férjét,

és máshol nem tudott házat venni. Az érdekes építészeti megoldásokkal kiegészített kis házban már csak két fia lakik vele, de a többiek is helyben, Pilisen maradtak. Semmilyen rendszeres jövedelme nincsen. Egyik vele lakó fia raktárosként dolgozik egy négy kilométerre lévő szupermarketben – ahová a fiú mindennap gyalog jár –, ő ad haza valamennyit. Ebből meg állattartásból, természetesen növényekből „elvan”. Ezenfelül évente két segélycsomag jut még el hozzá.

Áram nincsen, a levágott állatok húsát a fiánál, néhány poros utcával lejjebb tudja tárolni. Disznó, csirke, liba, nyulak – van minden, mint egy rendes gazdaságban. ▶

Kálmán minden hétköznapját a szeretetszolgálat által működtetett idősek klubjában tölti

Jó időben kinn alszik a sátorban, mert szereti ezt a csendet. A mobiljáról internetezni tud, követi és szereti a híreket, de a telefont tölteni is csak a fiánál tudja.

Erdélyből a göröngyös útra

Muskátlis kis háznál állunk meg legközelebb, ahol egy tizenhat éve Erdélyből ide-települt hölgy lakik. „Nem volt sok pénzünk, de nem akartuk a gyerekeinket a megélhetésünkkel is terhelni. Gondoltuk, jobb az önállóság, és annyiból, amennyink volt, itt tudtunk házat venni. A környék különben tetszett, és azt gondoltuk, hogy csak fejlődik majd valami, de semmi nem változott. A legnagyobb probléma az út, mert egy-egy nagyobb eső után itt fal-tól falig úszómedence van.”

Lassan elindulunk a szeretetszolgálat bázisára. Útközben találkozunk az ebédszállító autójukkal, és ha már itt van Lasán Pál, besegít: leakaszt egy üres ételhordót, és he-

lyére tesz egy telit az egyik kapura. Utolsó állomásunk a poros külterületi sorokon – ahol utcanevek sincsenek, csak dűlők és helyrajzi számok – idegenvezetőnk egykori családi birtoka. Ez a ház nemrég volt felújítva, viszonylag újak – voltak – a burkolatok, de amit lehetett, innen is elvittek. „A régi tulajdonosok agyoncsapnák a mostaniakat, ha látnák, hogy mi van itt” – mondja. És mi van a még lakatlan házak mostani tulajaival? Nem járnak erre, eladták vagy el szeretnék adni, de vagy túl olcsón, vagy már egyáltalán nem lehet, vagy egyáltalán nem számít már nekik a ház, a telek, a környék sorsa.

„Nélkülük nem tudnánk megélni”

Benn, a szeretetszolgálatnál is túl vannak már az ebéden, amikor megérkezünk. Az idősek nappali klubjába minden reggel húsz főt hoznak, aztán délután hazaviszik őket. Itt kapnak teljes ellátást, tud-

nak mosni és tisztálkodni – ez különösen fontos, hiszen legtöbbször otthon nincs bevezetve a víz. Itt közösségben lehetnek, beszélgethetnek, olvashatnak, tévézhetnek. Van egy kiskert is, ahová paradicsomot ültettek, azt szokták gondozni – vezet körbe Fazekas Zsuzsa. A szeretetszolgálat munkatársai ottjártunkkor éppen egy rendhagyó napközis táborot készítettek elő. A tervek szerint az itt dolgozók gyerekei együtt töltenek majd egy hetet az időszak klubjának tagjaival; közös főzések, közös étkezések és közös élmények várhatók.

Az ebédlőben már összekészített csomagokkal várják a hazautat a klubtagok, de Olgával és Évával a társalgóban beszélgetünk. Mindketten Budapestről költöztek Pilisre tíz-tizenkét éve. Évának jót tett a vidéki levegő, Olga viszont hiányolja Budapestet, mint mondja, tömegben érzi jól magát. Egykor mindketten a kereskedelemben, illetve a vendéglátásban dolgoztak, és itt volt szülőjük. Aztán a szükség úgy hozta, hogy ki kellett költözniük a komfort nélküli házaikba.

„A legnagyobb probléma az út – erősíti meg a már telepen hallottakat Éva. – Nagyon sok fiatal, kisgyerekes család költözött mostanában a környékemre a jó levegő meg az anyagiak miatt. Barátságosak, rendesek, kedvesek. Csöndben vannak, nyugodtak ahhoz képest, hogy így élnek. Látom őket, hogy kicsi gyerekekkel, babakocsival jönnek-mennek a földúton. Próbálnak munkát találni, élni valahogy.” Bár a vidéki életet teljesen másképp értékeli, abban nagy az egyetértés, hogy „a szeretetszolgálat nélkül nem tudnánk megélni”.

„...élek-e még”

A nap itt tölthető része lassan a végéhez ér. Kálmán bácsi fogja a kimosott ruháit, kisétál a kapu elé, ott várja a szeretetszolgálat autóját, amely hazaviszi. Beszállunk mi is, és egy konténerháznál állunk meg, amelyben Kálmán lakik. Megengedi, hogy bekísérjük. Itt minden az ő és az édesapja keze munkája. A házi készítésű villanyradiátor a falon az egyik büszkesége: „Ez

olyan meleget csinál, hogy ha télen bekapcsolom egy-két órára, amikor így hazajövök, meleg van egész éjszaka.”

Most teregetni fog, aztán tesz-vesz az udvaron, este pedig filmet néz – nagy kupacban állnak a VHS-kazetták az egyetlen kis szoba ágyának támláján. Mellettük egy játék baba is, „az a lányomtól van” – mondja Kálmán, aki az anyagiak miatt (ennél többet nem árul el) éveken keresztül minden kapcsolatot megszakított egyetlen gyermekével. „A szomszédától tudom, hogy néha interneten megkérdezi tőle, hogy élek-e még. De ide nem jönne bocsánatot kérni.”

Kimegyünk még kicsit az udvarra, a kutya is megbarátkozik velünk lassan, aztán autóba ülünk. Mire hazaérünk, majdnem elfelejtünk mindent és mindenkit, de még mielőtt teljesen elfelejtenénk, lejegyezzük és visszanezzük a látottakat, hogy legalább emlékünknél legyen arról, milyen az élet 2016 júniusában negyven kilométerre tőlünk, egy teljesen más világban.

● LABORCZI DÓRA

FOTÓK: KISS TANÁCS

Ételosztás a külterületen

„Ne félj, mert megváltottalak... enyém vagy!”

Isten jelenvaló vigasztalása a misszióban

Az Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió és az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) július 3–6. között közös nyári konferenciát tartott a piliscsbai Béthelben. Az evangélikus missziói otthont megtöltötte az ország minden részéből érkezett mintegy kilencven missziós lelkületű keresztyén.

Az idei mottó az *Útmutató* éves (Ézs 66,13) és heti (Ézs 43,1) vezérigéje volt. Az igei tanítások Istennek „az Ószövetség evangélistája” által kijelentett kettős üzenetéről szóltak, erősítve a résztvevők küldetését, akik vallják, hogy minden keresztyén misszionárius.

Szemerei János püspök vetített képes megnyitó előadásában áttekintést adott a reformáció öt évszázados hazai történetéről, és kitért a Nyugati (Dunántúli) Egy-

házkerület legfontosabb történelmi eseményeire is.

A reggeli imaközösségekben a bel- és külmisszió szinte minden területéért felhangzott a könyörgő, hálaadó szó. Az áhítatok a fő téma üzenetét bontották ki: Lupták György, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese – aki a konferencia kántori szolgálatát is ellátta a magával hozott elektromos zongorával – az ének szerepét hangsúlyozta a vigasztalásban. Ezt édesapja történeté-

vel szemléltette, aki a háború alatt a haláltól való megmenekülését az „Erős vár a mi Istenünk...” kezdetű énekünknek köszönhette.

B. Pintér Márta, a Szehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium iskolalelkésze bátorított: Isten megőrzi tanúit; félelmek között is biztonságban lehetünk, és bizonysgot kell tennünk gondviselő szeretetéről.

Délelőttönként előadások hangzottak el. B. Pintér Márta arról szólt, hogyan vigasztal Isten a családban. Bödő Sándor, a Nyitott Szív szolgálat munkatársa helyreállító programjukat ismertette a gyermekkori bántalmazásokból való gyógyulás lehetőségéről beszélt. Bálintné Kis Beáta, az EKME Afrika-referense a kenyai árvákról tartott vetített képes előadást, s beszámolt a három afrikai missziói szolgálatuk

legfontosabb eseményeiről. Saját felvételei a gyermekek szenvedéséről és nyomoráról megrázó erővel hatottak a jelenlévőkre. Férje, Bálint Zoltán aktuális jó hírekkel jött; vetített képes előadása az evangélium mozambiki terjedését szemléltette az ott robbanásszerűen növekvő evangélikus gyülekezetekben.

A délutáni négy bibliakörben mindenki szóhoz juthatott; az elhangzottakról folyt a beszélgetés az előadók vezetésével. Bizonyoságtételek is szóltak Isten megmentő és megőrző szeretetéről: Duszka József nyugalmazott rendőrnyomozó és egy kínai család is vallottak Istennel való találkozásukról, megtérésükről.

Győri János Sámuel pesterzsébeti lelkész a magával hozott Hammond-orgonán az ötvenéves Hermons együttes – amelynek ő az egyik alapító tagja –, valamint a *Hallelujah!* énekeskönyv énekeiből szólaltatott meg közismert ébredési énekeket, amelyeket a jelenlévők vele együtt zengtek. Elkísérte őt négy gyülekezeti tag, akik nemcsak bemutatták ezeket az énekeket, de a szerzőiket is ismertették.

Az esti evangelizációs alkalmakon az örömhír bátorító ereje megérintette a résztvevőket. Lupták György Isten vigasztalását tolmácsolta. Fontosak vagyunk számára, megváltott, ismer bennünket és megőriz – emelte ki. A vigasztalás üzenetét továbbadni másoknak: ez a mi küldetésünk! Győri János Sámuel pedig ezt a tényt helyezte minden jelenlévő szívére: „Jézus megváltó műve nemcsak érted történt, hanem helyetted is!”

A „morszaszedés” is hagyomány a konferencián. Többen elmondták, hogy átélték a megújulást, Isten érintését, és erőt kaptak ahhoz, hogy hazatérve megtalálják helyüket és feladatukat az Úr missziójában. Egy idős testvérőné örömmel számolt be arról, hogy itt találkozott egy hatvan éve nem látott gyermekkori barátnőjével. Két „morsza” között Balogh Tibor evangéliumi énekekkel örvendeztette meg a missziós csapatot, Szeverényi János országos missziói lelkész pedig záró igehirdetésében az *Üttűtő* éves, heti és szerdai négy igéjéből lelki „svédasztalt” terített a jelenlévők elé. Szólt Isten megszentelő jelenlétéről a misszióban – nem kell félnünk; ő mindig velünk van.

A záró úrvacsorai szolgálat liturgiáját B. Pintér Márta végezte. A résztvevők az Úristen jelenvaló vigasztalását, bocsánatát Krisztus testében és vérében átélve, szívükben felbátorodva indultak szerte a küldetésre, a vigasztalás jó hírének továbbadására.

● GARAI ANDRÁS

FOTÓK: ERDESZ ZOLTÁN

A konferencia legfontosabb hanganyagai elérhetők az Evangélikus Missziói Központ (<http://goo.gl/TTTxjE>), valamint a tudósító (<http://goo.gl/Gd4ssv>) honlapján.

FOTÓ: KISS TAMÁS

Gáncs Péter
püspök
Déli Evangélikus
Egyházkerület

Sótartóból sószóró: áldás lesz!

A júliusi hónapot evangélikus fesztiválok ölelésében élhetjük át. Az első héten „A föld sója” közép-európai keresztény találkozó gazdag ízvilágába kóstolhattunk bele, az utolsó héten pedig az immár 11. Szélerőzsa országos evangélikus ifjúsági találkozón frissülhetünk, töltekezhetünk fel a Mátrában.

Írásomban a „sófesztivál” nyitó igehirdetésében is „szereplő és prédikáló” templom-sószóró képeim meditatálva szeretnék hidat verni a két találkozó között. Keresem a közös pontokat, az összekötő üzenetet és küldetést, az áldás közös forrását, amely azokat is táplálhatja, akik egy talákozóra sem juthattak el.

Örömmre az idei nyáron a Déli Egyházkerületben négy ifjú lelkészt állíthatok szolgálatba. Öreg püspökként is beleborzongok még a lelkészavató/szentelő/ordináló liturgia utolsó mondatába, amikor az új szolgatárs fejére tett kézzel kimondhatom a „csattanót”: „Az Úr áldjon meg téged, hogy áldás légy sokak üdvösségére!”

A reformatori egyetemes papság elvét vallva hiszem, hogy ez az áldó mondat nem csak ordinált lelkészeket érinthet meg. De vajon mitől lehetek áldás sokak üdvösségére? Pontosítsuk a kérdést: kitől lehetek, kitől lehetsz áldás mások számára? A választ keresve kapcsoljuk össze a két találkozó bibliai mottóját, az Ábrahámnak szóló teremtő ígét: „...áldás lesz!” (1Móz 12,2), és a tanítványokat megszólító, ugyancsak teremtő, jézusi ígét: „*Ti vagytok a föld sója.*” (Mt 5,13)

Melyik ígéssel kezdjük? Az emberi logika azt súgja, hogy az ószövetségi ige az első, de a Luther Mártontól tanult evangélikus bibliaértelmezés szerint mindig Jézusé a prioritás. Eszünkbe juthat a Mester kemény vitája a korabeli vallási vezetőkkel, írástudókkal, akiket többek között ezzel a megdöbbentő kijelentésével is sokkolt: „*Bizony, bizony mondom nektek, mielőtt Ábrahám lett volna: én vagyok.*” (Jn 8,58)

Ugyanebben az evangéliumban ad Urunk iránytűt a mindenkori igeolvasónak a koronként újraéledő fundamentalizmus kísértésével szemben, amikor szemrehányóan így figyelmeztet: „*Ti azért kutatjátok az Írásokat, mert azt gondoljátok, hogy azokban van az örök életetek: pedig azok rólam tesznek bizonyosságot, és mégsem akartok hozzám jönni, hogy életetek legyen.*” (Jn 5,39–40)

Forduljunk tehát először öhozzá, és vegyük észre, hogy milyen érdekes összefüggés fedezhető fel már a két igei mottó különböző nyelvtani alakjában is. A tanítványoknak szóló mandátum többes számban hangzik: „*Ti vagytok a föld sója*”, az Ábrahámmon keresztül minket is megszólító ígétet viszont egyes számban talál szívem: „...áldás lesz!”

A két mondat feszültségében mély, paradox üzenet rejlik számunkra. Egyedül nem válhatsz áldássá, egy szem só önmagában

még nem tud ízt, zamatot adni, nem tudja megátolni a romlást. Szükségünk van egymásra: *egy-másra*, egy másik emberre, embertársra, teremtménytársra, tanítványtársra, szolgatársra.

A Lélek gazdagító, szolgálatra indító ajándéka a közösségnek adatik. Ez nem jelent feltétlenül nagy közösséget, tömeget. Jézus ígérete szerint a közösség már két-három embernél kezdődik: „*Bizony, mondom néktek azt is, hogy ha közületek ketten egyetértetek a földön mindabban, amit kérnek, azt mind megadja nekik az én mennyei Atyám. Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük.*” (Mt 18,19–20) Legyen ez bátorítás mindazoknak, akik esetleg nem juthatnak el az igazi tömegélményt ajándékozó fesztiválokra, vagy nehezen élnek meg az onnan való visszatérést az otthoni, kicsiny létszámú gyülekezeti közösségekbe.

A keresztény találkozók célja, hogy a nagyobb közösségben felfrissüljön, megerősödjék a hitünk, a reménységünk, a szeretetünk. Ilyen módon megújult küldetéstudattal nyerjük vissza krisztusi ízünket, hogy hazatérve újra tudjunk hűségesen és örömmel szolgálni a kevesek között is.

A keresztény fesztiválok az összegyűjtés és a szétszórás ritmusában szerveződnek. Az összegyűlekezés, a nagy közösségi élmény nem öncél. Öröm együtt lenni, találkozni, együtt énekelni, imádkozni, ígét hallgatni, beszélgetni, játszani. Ajándék, ha jól érezzük magunkat és egymást Urunk áldott jelenlétében. Éppen ebben az áldott krisztusi jelenlétben válhat áldássá az életünk.

De mindehhez hozzátartozik, hogy a legnagyobb fesztivál is véget ér egyszer, és igazán akkor kezdődik, illetve folytatódik a só küldetése. A záróének és -áldás után el kell engednünk egymás kezét – a sószemek nem maradhatnak összetapadva a sótartóban, mert akkor szabotálnák küldetésüket.

Ahogy a képeken is látjuk, a sótartónak meg kell nyílnia, és sószóróvá kell válnia a mennyei Konyhafőnök kezében. Lényegében erről szólt a reformáció is, amikor egy ízét veszített, romlásnak indult egyház Isten kegyelméből megújulhatott, és visszazapta krisztusi ízét. Ezt az immár ötszáz éve megtalált ízt ma sem elég hűvös templomok vastag falai között, könyvek lapjain, hívő szívek rejtett mélyén megőrizni. Ezeknek a templomoknak, könyveknek és szíveknek meg kell nyílniuk mindazok felé, akik napjainkban hamis ízpótlókon tengődnek.

Az áldás titka, receptje már írásom címében olvasható: „Só-tartóból sószóró = áldás”. Bízunk bátran magunkat Urunkra! Ő jól tudja: hová mikor mennyi só kell, hogy a teremtett világ, ez a föld, az egész életünk zamatosabb, élhetőbb, boldogabb legyen.

S ezen a ponton már nem lehet a többes szám kényelmes fedezéke mögé bújni! Neked kell a Mesterszakács kezébe simulnod, hogy odaszórhasson téged is, ahol valóban áldássá lesz! ●

A föld sója

Találkozások öröme

Európa, ezen belül az egyházak jelene, illetve jövője és természetesen a menekültkérdés is téma volt a huszonöt éves múltra visszatekintő, „Ti vagytok a föld sója” mottóval megrendezett közép-európai keresztény találkozón Budapesten. A fórumbeszélgetések mellett felemelő koncertélményekben és sok vidám, szeretettel teli találkozásban volt része annak, aki július 7–10. között eljött a Tüskecsarnokban tartott nemzetközi protestáns eseményre.

Ünnepi úrvacsorás istentisztelettel kezdődött a közép-európai rendezvény július 7-én este. Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnök-püspöke igehirdetésében hangsúlyozta: „A föld sója” találkozó középpontjában nem egy fűszer, hanem maga Jézus áll, aki „teremtő szavával sónak nevezi egykori és mai tanítványait”. Jézus szava – „Ti vagytok a föld sója” – nem kívánság és nem is parancs, hanem ajándék, olyan „küldetés, amit betölthetünk, megélhetünk e néhány napban, és amit tovább is adhatunk” Európa különböző országaiba hazatérve – fogalmazott az evangélikus püspök.

A nyitó istentisztelet a Tüskecsarnokban

A keresztyén ember küldetése, hogy „sószerűvé váljon Isten kezében”, hogy szétszórja a világban a jézusi örömhírt. E küldetés jegyében pedig fontos lenne „kinyitni templomainkat és közösségeinket”, amelyek Európában többnyire meglehetősen zártak – mutatott rá Gáncs Péter.

Találkozási pont

A több mint háromezer fő részvételével zajlott rendezvény második napja közös énektanulással és bibliatanulmányokkal kezdődött. A találkozó ideje alatt mintegy száz különféle programból lehetett választani: volt többfajta spirituális, közéleti és zenés alkalom, sőt evangélikus stand up is.

A nemzetközi esemény különlegességét azonban nemcsak a műsorok, hanem a vendégek sokszínűsége is adta. Az ezernél is több magyar résztvevő mellett több százan érkeztek Németországból, Lengyelországból, Szlovákiából, Csehországból és Ukrajnából, de erdélyi, osztrák, amerikai és finn hívek is jöttek Budapestre.

A főváros igen komoly találkozási pont volt július 7–10. között, hiszen „A föld sója” vendége volt – a többi között – dr. Martin Junge, a Lutheránus Világszövetség főtitkára, dr. Markus Dröge, Berlin–Brandenburg–Szilézia–Oberlausitz Evangélikus Egyházának püspöke, dr. Carsten Rentzing szász evangélikus püspök és több más fontos közép-európai egyházi vezető, akik az aktuális kérdéseket feszegető beszélgetésekben is kifejtették álláspontjukat.

A programok általában párhuzamosan zajlottak, így a résztvevőknek sokszor nehéz volt választaniuk. A több mint huszonöt helyszínen (a Tüskecsarnok különböző tereiben, az Eötvös Loránd Tudományegyetem hat termében, a magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

székházának kápolnájában és udvarán, valamint tizenkét budapesti templomban) tartott alkalmak egyúttal „szét is szórták” az érdeklődőket.

Az egyházak és Európa jövője

Már csak az egyházak tartják össze Európát? címmel tartott például fórumbeszélgetést egyházak vezetőivel a Gustav Adolf Segélyszervezet (GAW) az aktuális európai menekülthelyzetről, valamint – az egyházak migrációs szerepvállalásán túl – a multikulturális társadalom napjainkban vitatott kérdéseiről. A beszélgetést a GAW főtitkára, Enno Haaks vezette, a válaszadók pedig Johann Schneider, Halle és

Wittenberg regionális püspöke, Gabriele Wulz, a Württembergi Evangélikus Egyház preláta, Reinhard Guib, a Romániai Ágostai Hitvallású (szász) Evangélikus Egyház püspöke és Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnökpüspöke voltak.

Arra a kérdésre, hogyan látják az egyházak az Európai Unió jövőjét, Gáncs Péter az utóbbi hetek brexites fejleményeit értékelve mondta el, hogy ebben a helyzetben a hídépítés lenne az egyházak feladata. Reinhard Guib püspök szerint Romániában biztosan mindenki a maradás mellett tenné le a voksát, mert sokat köszönhetnek az uniának. Bár lassú ütemben, de fejlődik az országuk. „Az egyházak is EU-barátok, sok projektet sikerül megvalósítani az uniós támogatásokból” – tette hozzá. ▶

Piknik a Kopaszi-gáton

Különböző országok, azonos problémák

Az evangélikus egyházak rendszerváltás utáni helyzetéről, jelenlegi legnagyobb kihívásairól és feladatairól szólt „A föld sója” találkozó pénteki napján rendezett, *Püspöki fórum I.* című nemzetközi pódiumbeszélgetés. A résztvevők Csehországból, Magyarországról, Németországból, Romániából és Szlovákiából érkeztek.

A különbözőségek mellett voltak/vannak hasonló örömök és kihívások az öt ország evangélikus közösségeiben. Ilyen például a lelkészhiány vagy az egyházi iskolák sikeressége, mely azonban nem hozza magával a templomok telítettségét, mivel az egyházi iskolákba járók a legtöbb országban sajnos nem lesznek egyértelműen aktív, templomba járó hívek – derült ki a püspökök beszámolóiból.

Személyes találkozás, személyes jelenlét nélkül a modern eszközök használata mit sem ér az egyházban, mert nem a villanypásztorhoz hasonló „villanylelkészre” van szükség, akik csak interneten keresztül tarják a kapcsolatot a hívekkel. „Az egyháznak hídnak kell lennie az emberek és az Isten között” – hangzott el a fórumon.

A menekültkérdés keresztény szemmel

A püspöki fórummal párhuzamosan *„Idegen voltam, és ti befogadtatok...” – Mit mond az evangélium, és hogy szól a törvény?* címmel a menekültkérdésről is tartottak kerekasztal-beszélgetést. Evangélikus lelkész, fotográfus és szociális munkások beszélgettek arról, hogy mit éltek át a menekültek megsegítése közben, valamint hogy milyen lehetőségeink vannak arra, hogy jó választokat adjunk a menekültkérdésre.

„Nem is kérdés, hogy ebben a problémaegyüttesben keresztényként hol van a helyünk” – fogalmazott ifj. Cserhádi Sándor. Az evangélikus lelkész meglátása szerint nem a kereszténységet védjük azzal, ha nem fogadjuk be a menekülteket: „Ha elutasítjuk azokat, akik segítségre szorulnak, akkor éppen a kereszténységet számoljuk fel!”

Németh István fotósként végigjárta a menekültekkal az útvonalakat, ott volt Röszkén, Hegyeshalomnál, Barcsnál és Zákányban is. Tapasztalatairól így beszélt: „Megdöbbenő látvány volt, ami Röszkén fogadott. Segélyszervezetek segítettek, ételt osztottak, a rendőrök szervezetlenek voltak.”

„Az egyház felelőssége, hogy merjen szólni és kérdezni” – fogalmazott Acsai Balázs szociális munkás, aki szerint fontos, hogy egyénileg és szervezetileg is utánanézzünk annak, amit mások mondanak.

Közben este a budapesti templomokban felzendültek az orgonák és a kórusok. A fiatalokat és a könnyűzene rajongóit a Tüskecsarnok „vonzáskörzetében” a szádélói Remény zenekar, a Korál-sziget és a Lélekvár fellépései, illetve a lengyel Zelowski Dzwonki harangegyüttes és a Gábiel zenekar koncertje várta. A második nap végül kinek-kinek taizéi esttel vagy dunai hajókirándulással zárult.

„Nincs olyan élethelyzet...”

A harmadik napon – a bibliatanulmányokat követően – Pál Feri atya délelőtti, negyvenöt perces lelkesítő előadására szinte megtelt a Tüskecsarnok. A katolikus pap és mentálhigiénés szakember előadásában több olyan mondat is elhangzott, amelyet útravalóul vihettek magukkal az érdeklődők: „Nem azzal kell foglalkozni folyton, ki mit tett velünk, vagy mit nem, hanem az a lényeg, hogy én mit teszek másokkal!” „Nincs olyan élethelyzet, amelyben ne lehetne adni”, legyünk bármilyen szegények, éljünk bármilyen nehéz körülmények között.

Építkezés élő kövekből címmel hirdették meg az Északi Evangélikus Egyházkerület missziói alkalmát. Itt három gyülekezet munkáját mutatták be, majd a kerület vezetői, Fabiny Tamás püspök és Fábri György felügyelő osztották meg gondolataikat a résztvevőkkel.

A további programokon a keresztény elhivatottsággal, a 2017-es németországi egyházi napok (Kirchentag) programjaival ismerkedhettek meg, és *A föld sója* című dokumentumfilmet láthatták az érdeklődők. Tartottak továbbá egy második püspöki fórumot, volt Izsópka-koncert, templomkertprojekt-bemutató, de beszélgettek például wellness-spiritualitásról és az Evangélikus Roma Szakkollégium munkájáról is... A sportot kedvelőknek pedig sárkányhajóversenyt rendeztek a Kopaszi-gáton. Az egyik legnagyobb sikert a Bihari János táncgyűttes és Samu Zoltán zenekara aratta a Kárpát-medence legszebb táncaiból összeállított bemutatójával.

Ellentétek, megértések

A szombat délutáni programsáv kiemelt előadása volt Balog Zoltán emberierőforrás-miniszter és dr. Heinrich Bedford-Strohm bajor tartományi evangélikus püspök beszélgetése. Bár *A reformáció és az egyház jövője (Közép-Kelet-) Európában* volt a témacím, leginkább a menekültkérdés egyházi és politikai, magyar és német vonatkozásairól esett szó a Tüskecsarnok pódiumán.

A bajor püspök hangsúlyozta, hogy az evangélikus egyháznak nyilvános, hiteles és autentikus egyháznak kell lennie. „A hite-

lességet az adja, hogy legyünk önmagunk. Az autentikusságot pedig az, hogy legyen ki-sugárzásunk, és amit mutatunk, azt éljük is meg.” Bedford-Strohm püspök – aki nem értette a magyar kormány menekültpolitikáját, és hangsúlyozta: nem hiszi el, hogy 160 ezer menekültet ne tudna Európa pillanatok alatt elhelyezni – a beszélgetés zárásaként kiemelte, hogy bízik az egyház jövőjében, és színterint nem szabad panaszkodnunk, mert az evangélium örömhír. Mint mondta: „Lelkesen éljük meg a hitünket, és ne féljünk a jövőtől!” Az olykor egészen feszült vita zárásaként Balog Zoltán úgy fogalmazott, „sokat adhatunk egymásnak, és sokat tanulhatunk egymástól, de nekünk, magyaroknak a kommunikációnkat, míg a németeknek az identitásukat kell erősíteniük”. Végezetül a két résztvevő – bár álláspontjaik nem nagyon közeledtek – megölelte egymást.

„Ti vagytok a világ világossága”

Szombaton este, a mindenki számára nyitott záró istentiszteleten telt meg szinte teljesen a Tüskecsarnok. Fabiny Tamás püspök, az MEE külügyi kapcsolatokért is felelős vezetője, a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) egyik alelnöke hirdette Isten ígését. Prédikációjának vezérgondolata a nyitó istentiszteleten fókuszba állított ige folytatása volt: „Ti vagytok a világ világossága...” (Mt 5,14–16)

„Hiszem, hogy ma is vannak emberek – lelkesek és világiak, fiatalok és idősek, férfiak és asszonyok –, akik a világ világosságaként tudnak élni. Akiknek – az ige szavával – úgy ragyog a világosságuk az emberek előtt, hogy azok látják az ő jó cselekedeteiket, és dicsőítik a mennyei Atyát. Talán az elmúlt napokban magunk is megkaptuk azt az áldást, hogy a föld sója és a világ világossága lehetünk.”

Zárásként Fabiny Tamás úgy fogalmazott: „A világ világosságaként legyünk mindannyian láthatóan evangélikusok. Ezt pedig missziói lélekkel és a világ felé való nyitottsággal tegyük.”

A július 10-i zárónapon tizenkét budapesti templom délelőtti istentiszteletén szolgált vendég igehirdetők. Így természetesen a találkozó résztvevői is „szétszóródva” hallgathatták Isten ígését a főváros protestáns gyülekezeteiben.

„A föld sója” találkozó pontosan úgy zárult, ahogyan a nyitó istentiszteleten Gáncs Péter püspök elmondta: „Jézus ma is előttünk jár, ma is vissza tudja adni küldetésstudatunkat, ahogy megtette az emmausi tanítványokkal, az őt háromszor is megtagadó Simon Péterrel vagy Tamással.” A találkozó végén pedig – akárcsak egykori tanítványait – „Jézus bennünket is szétszór Európá tájaira, hogy ez a sok tekintetben kiégett föld új zamatot kapjon”.

● KÉZDI BEÁTA

Kodály Zoltán Budavári Te Deumát adja elő a nemzetközi kórusok összkara

Megkérdeztük...

Talán a találkozó legizgalmasabb pódiumbeszélgetésének bizonyult a Tüskecsarnokban az egyházunk országos felügyelője, Pröhle Gergely helyettes államtitkár moderálásával július 9-én zajlott diskurzus, amelyen Balog Zoltán református lelkész, az emberi erőforrások minisztere és Heinrich Bedford-Strohm bajor püspök fejtette ki álláspontját a reformáció és az egyházak európai jövőjéről, különös tekintettel a kontinensünket elárasztó menekülthullámra. Nagy László, az MTVA evangélikus műsorainak szerkesztője közvetlenül a beszélgetés után intézett kérdéseket a vitázó felekhez.

Dr. Heinrich Bedford-Strohm bajor püspök, a Németországi Protestáns Egyház elnöke

– Nagyon hálás vagyok ezért a budapesti kongresszusért, éppen a legjobb pillanatban jött. Sok ember jött itt össze Európa különböző egyházaiból „A föld sója” cím alatt, és most pontosan erre van szükségünk. Európát a széthullás fenyegeti, egyre polarizáltabb, és most olyan emberekre van szükség az európai államokból, akik ezzel szemben ellenerőt képezhetnek. Akik kinyilvánítják a szeretet, a kibékülés és a szolidaritás erejét, és egyértelművé teszik, hogy Európa alapirányultsága – éppen keresztény gyökerei miatt – nem jelenthet elzárkózást, elkülönülést. Ehelyett az összetartozásunkat, szolidáris összetartásunkat kell hangsúlyoznunk. Ezt személyesen is meg kell élnünk, továbbá a közéletbe is be kell, hogy vigyük a gyengék gyámolítására vonatkozó bibliai tanítást.

– Európának különböző válaszai vannak ezekre a kérdésekre, de vajon az egyházaknak van-e sajátos válaszuk a migránskérdésre?

– Nekünk a vallásunk részét képezi, hogy nem állunk meg nemzeti vagy kulturális határoknál, hanem ezeken a hatá-

rokon átívelő nagy közösséget alkotunk. Számunkra Krisztus áll a középpontban. Az, hogy Krisztus alapján orientálódunk, azt jelenti, hogy a gyengékért is felelősséget vállalunk. Krisztus azt mondta, hogy „idegen voltam, és ti befogadtatok”. Ez azt jelenti, hogy mint keresztények nem is tudunk másként cselekedni, mint számot adni arról, hogyan bánunk a menekültekkel, mit teszünk azért, hogy megszabadul-

janak nyomorult helyzetükből, hogy felülkerekedjenek a nehézségeiken. Foglalkoztat minket, hogy miként segíthetünk nekik abban, hogy olyan helyet találjanak, ahol biztonságban és tisztességesen tudnak élni. E tekintetben minden európai országnak van felelőssége. Nemcsak a konfliktus területét övező országoknak, mint Törökországnak, Jordániának, illetve a Szíriával és Irakkal szomszédos országoknak, hanem Európának is nagy fe-

lelőssége van ezzel kapcsolatban. Fontos, hogy mi, egyházak a saját nemzeti társadalmunkban valóban a föld sójává váljunk. Ez azt jelenti, hogy fel kell szólítani a kormányainkat arra, hogy legyenek nyitottak a menekültek iránt, segítsenek ennek a sok bajba jutott embernek, akik a háborúból és a terrorból menekültek, és hogy Európa valamennyi állama működjön együtt e probléma kezelésében.

Balog Zoltán református lelkész, az emberi erőforrások minisztere

– Ne külső elvárásoknak akarjunk megfelelni, hanem abból éljünk, ami a miénk. Nekünk van egy csodálatos kincsünk, úgy hívják, hogy evangélium, van egy nagy-szerű tradíció, amely nem a 16. században kezdődött, hanem Jézus Krisztusnál az 1. században. Persze gondolkodnunk kell társadalmi programról, gondolkodnunk kell politikáról, gondolkodnunk kell egyházpolitikáról is meg nagyon sok mindenről, de a lényeg mégiscsak az, hogy azt, ami a mi legnagyobb kincsünk, éljük és gyakoroljuk.

– Mondhatjuk azt, hogy az egyházaknak a mai Európában, a mai társadalomban is nélkülözhetetlen sónak kell lenniük, ha valóban be akarják tölteni a hivatásukat?

– Mondhatnám, jobban szükség van rá, mint valaha. Mert van irányítésvész-tés, van tanácstalanság, van bizonytalanság. És számomra nem is azok a legveszé-

lyesebbek, akik tanácstalanok és bizonytalanok, hanem akik azt mondják, hogy erre kell menni, pedig ők maguk sem tudják. Itt van az a fajta manipuláció, amely bizony Európában nagyon sokszor megjele-

nik a jövőt illetően, s ez nagyon veszélyes dolog. A tiszta beszédre, a világos beszédre – ami mégiscsak a protestáns egyházaknak egy nagyon fontos propriuma – nagyon nagy szükség van.

Dr. Martin Junge, a Lutheránus Világszövetség főtitkára

Úgy gondolom, hogy alapvetően mindegyik keresztény közösségnek fontos a találkozás: a hitet egymagunkban nem tudjuk megélni. A hit megéléséhez nélkülözhetetlen a hívők közötti kapcsolat, és ezek a találkozók pontosan ezeket a kapcsolatokat teremtik meg, méghozzá határokon átívelő jelleggel. Manapság, amikor a határok hirtelen ekkora jelentőségre tettek szert, nagyon is fontosnak tartom, hogy mi, keresztények határokon átnyúló kapcsolatokat építsünk ki egymással, találkozzunk és beszéljünk a hitünkről, illetve a körülöttünk lévő világról. [...]

Úgy látom, hogy Európában kezd átalakulni az egyház szerepe. Én legalábbis mint a Lutheránus Világszövetség főtitkára úgy élem meg, hogy egyházként és világszövetségként is fel kell, hogy szólaljunk azokban a kérdésekben, amelyek az embereket manapság foglalkoztatják: idetartozik egyrészt a menekültek áramlásának kérdése, másrészt a klímaváltozás, a gazdasági igazságosság, az életvédelem, az idősek méltó élethez való jogának védelme és az, hogy mi milyen módon veszünk részt ezen értékek képviselésében. Ebben egyébként nagy nyitottságot tapasztalok mind a politika, mind pedig a társadalom részéről. Hallgatnak az egyház szavára, és számít is nekik az egyház részvétele. Fontosnak tartom tehát, hogy az egyházak részt vegyenek a közéletben, de ezt a sokszínűség tiszteltetésével kell megtenniük.

FOTÓK: KISS TAMÁS

Cselovszkyné dr. Tarr Klára főszervezőt, egyházunk országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetőjét a találkozó befejeztével szerkesztőségünkben kér- tük arra, hogy röviden értékelje a rendez- vénysorozatot.

Értékelni csak olyan dolgot lehet, amelyiknek van értéke. Az elmúlt hétfői találkozóknak volt.

Hogyan határozhatjuk meg az érték fogalmát? A *Wiki- szótár.hu* ezt írja: „Elismert kiválóság; egy dolog vagy szemé- ly jóssága, hasznossága, fontossága, ami az élet külön- böző területein magasabb szintű működéshez, több al- kotáshoz, örömhöz, sikerhez vezet, és amit mások elismerés- re, viszonzásra méltónak tartanak...” Még egy nagyon fontos megközelítése van a fogalomnak: egy kapcsolat ér- tékét a bizalom és az összetartozás érzése adja.

Erről szólt „A föld sója” közép-európai keresztény ta- lálkozó, amelyet július 7–10. között rendezett egyházunk az erre az alkalomra alakult nemzetközi előkészítő bizott- sággal karöltve a Tüskecsarnokban.

Nagyszerű csapattal vágtunk bele az előkészületekbe 2014 őszén. Bár a személyek időközben részben kicse- rélődtek, az a hat ember, akik az ökumenikus és külügyi osztály munkatársaiként előkészítették ezt a több mint háromezer résztvevőt vonzó találkozót, bajban edződött, összetartó és egymást segítő csapattá érett. Emberfelet- ti munka volt.

Az első nap estéjén, csütörtökön úgy éreztük, egy ilyen napot nem bírunk ki még egyszer. Már reggel negyed tízkor megérkezett az első lengyel busz, még fel sem állt a regisztrációs rendszer, hiszen hivatalosan csak tíz órá- tól volt regisztráció. De végül sikerült közös erővel és mo- sollyal az arcunkon rögzíteni az érkezők hosszú sorát.

Az első roham után péntekre és szombatra minden kialakult, elindultak a programok, csodálatos volt a nyi-

FOTÓ: BALLA MÁRIA

tó istentisztelet. Ezúton szeretném megköszönni dr. Pán- gyánszky Ágnes lelkész óriási teljesítményét, aki szívósan és roppant igényesen készítette elő a nyitó és a záró is- tentiszteletet. Az úrvacsorán több mint harminc magyar és külföldi evangélikus és református lelkész és ugyan- ennyi segítő szolgált, az egységes és kifejezetten erre az alkalomra készített úrvacsorai készletet használva.

A bibliatanulmányok, koncertek, társadalmi témá- jú programok mind a helyükön voltak. Nem volt csúszás és változás. Óriási népszerűségnek örvendett az éjszakai hajózás – hirtelen egy helyett öt hajót kellett bérelnünk, de ezt is sikerült megoldani.

Ha visszatekintek erre a négy napra, jó érzés tölt el. Pál apostollal együtt vallom, hogy „*sem magasság, sem mély- ség, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől*” (Róm 8,39), aki mögöttünk áll, ha úgy akarja, és sikerre vezet a mégoly kicsiny csapat által előkészített megatalálkozót is. Rajta kívül köszönöm Antal Bálintnak, Balicza Klárának, Domokos Ildikónak, Né- meth Kittinek és Garai Szilviának. Soli Deo Gloria! ●

FOTÓ: KISS TAMÁS

Gyertyaúsztatás a Kopaszi-gáton

Jézus a magánéletünkben

Victor János 1929. november 17-én elhangzott Kálvin téri prédikációját tanulmányozva a következő tanulságokat vontam le a mi életünkre vonatkozóan. Az igében ezt olvassuk: „Mindjárt ezután kimentek a zsinagógából, és Jézus elment Jakabbal és Jánossal együtt Simon és András házába. Simon anyósa lázasan fekiüdt, és mindjárt szóltak felőle Jézusnak, aki odamenve megfogta kezét, és talpra állította, úgyhogy az asszonyt elhagyta a láz, és az szolgált nekik.” (Mk 1,29–31)

Ezt követően az esti órákban megmozdult egész Kapernaum, s előhozták a betegeiket, a nyomorultakat, akik addig otthonaikban rejtve voltak, hogy lerakják terheiket Jézus lábai elé, és gyógyulást nyerjenek. Amint Jézus elhaladt a nyílt utcán az egyik betegtől a másikhoz, sokan vették körül, így még ideje sem volt arra, hogy egy-egy embernek külön-külön odaszentesse magát.

Mi is kénytelenek vagyunk a sokaságban élni. Beleolvadunk az utca sűrűjébe. Tagjai vagyunk többféle közösségnek, szerepünk van a társadalom életében. Alkotó porszemek vagyunk egy nemzet épületének. Ez az életünk nyilvános oldala.

Jézus bemegy néhány órára két tanítványának az otthonába. Amikor becsukódik mögötte az ajtó, kívül reked a nagyvilág, és egy külön kis világ fogadja szeretettel a vendéget. Itt nem az fontos, hogy ki milyen szerepet játszik a világban. Itt mindenki csak ember, nem több, de nem is kevesebb. Ez az életünknek az az oldala, amelyet magánéletnek nevezünk. Jézus az életnek ezt az oldalát sem hanyagolta el. Felkereste tanítványait az otthonukban, megosztotta velük örömeit és gondjait.

Megérthetjük ebből, hogy az a jó, ha mi is védjük és ápoljuk életünknek ezt a nyilvános világtól elzárt, bensőséges és meghitt oldalát: a magánéletünket. Tartsuk otthonunkat drága birtokunknak, mert Jézus meg akar ott látogatni. Nagy baj, ha ott hiába keres, mert magunk is csak ritkán vagyunk benne odahaza! Jézus a magánéletünkben is, sőt inkább éppen ott jelenti meg az ő szabadító, megsegítő és gyógyító hatalmát. Péterék házában való tartózkodása is azért lett emlékezetessé számunkra, mert ő ott is, akkor is gyógyított.

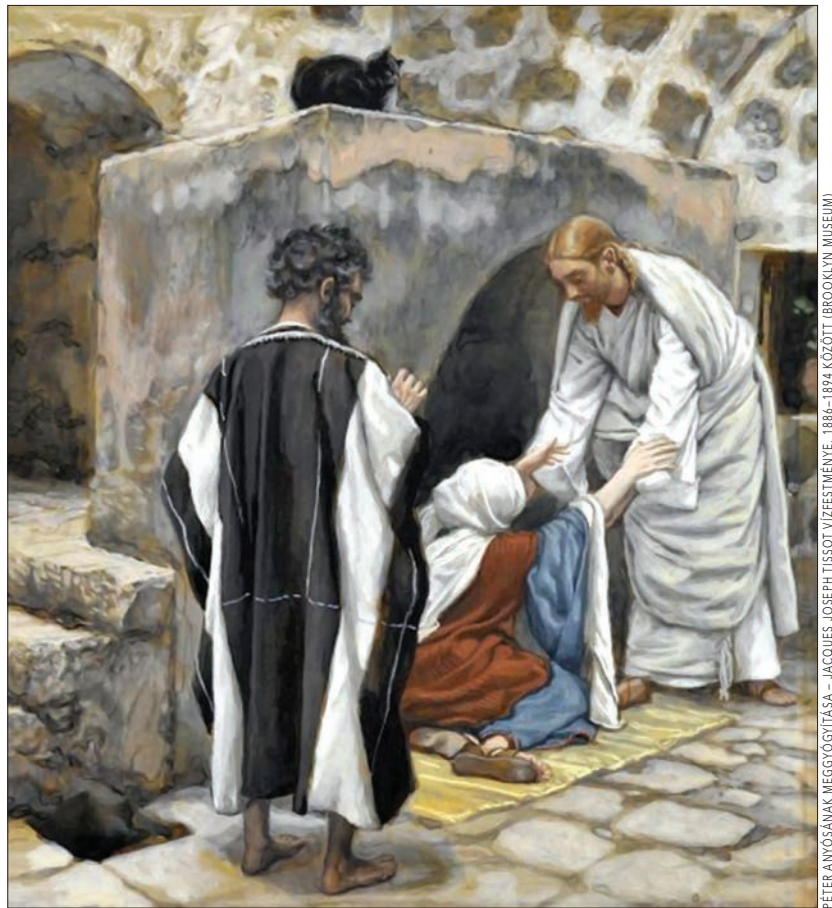
Ha jól meggondoljuk a dolgot, azt kell mondanunk, hogy Jézusnak a magánéletünkben megnyilvánuló segítőkészsége nem is valami ráadás, hanem éppen az a lényeges, amelyet mi is keresünk. Ő a mi magánéletünk orvosa. Mit művelt Jézus eddig a mi otthonunkban? Mennyi volt az orvoslásra váró bajunk, s ő mindannyiszor segített megoldani problémáinkat, akár betegség, fájdalom, keserűség, súlyos gondok gyötörték.

Kapernaumban aznap sok beteg volt, Péter anyósa csak egy volt közöttük. De odahaza ő volt a beteg. Ezért az ő meggyógyulása többet jelentett a ház népének, mint Jézus gyógyító hatalmának bármilyen általános ismerete. Vagyis: hogy Isten Jézusban szabadító erők forrását árasztotta ki reánk is, azt éppen a magánéletünkben tapasztalhatjuk meg.

Péter anyósa a meggyógyulása után szolgálni kezdett. Jézus megváltó hatalmának ezt a következményét mi is megtapasztal-

tuk. Mivel a mi életünkben is bizonyította az ő erejét, életprogram lett számunkra Jézus szolgálata. Ezzel is szerettünk volna leróni valamit tartozásunkból. Ezt a készséget, az önkéntes odaadást váltotta ki lelkünkben Jézus hatalma.

Embermilliók vannak, akiknek a magánélete rabság. Görnyednek a mindennapi magánélet terhei alatt. Az ilyenekhez még nem látogatott el Jézus, hogy megmutassa gyógyító hatalmát. Örvendetes viszont, hogy vannak emberek, köztük mi magunk is, akiknek magánélete az önkéntes szolgálat derűjét jelenti. Egymás között nem osztogatunk parancsokat. Egymás szeméből kiolvassuk a kívánságokat, és sietünk eleget tenni nekik. Kérésük és várjuk az alkalmat a szolgálatra. Házastársakként nem

PÉTER ANYÓSAK MEGGYÓGYÍTÁSA – JACQUES-JOSEPH TISSOT VÍZFESTMÉNYE, 1886–1894 KÖZÖTT (BROOKLYN MUSEUM)

kérdezzük magunkban, hogy kinek a kötelessége ez vagy amaz. A felserdült gyermekeink nem zúgolódtak a hátunk mögött, hogy ezt vagy amazt már igazán nem kívánhatjuk tőlük. Mintha egy darab mennyország szállt volna le a földre, olyan békességes összhangban kapcsolódott össze az egymásnak szolgáló életünk. Így áldott családi élet bontakozott ki Isten dicsőítésére.

Tudatában vagyunk annak, hogy Jézusban csodálatos vendég lépett be az életünkbe, akinek színe előtt legalább odaadó szolgálattal szeretnénk megmutatni nagy hálánkat. Így lett Jézus ura az életünknek.

Boldogan mondhatjuk: Jézus már több évtizede hajlékunk állandó vendége. Ezért hála és öröm tölti be immár hatvanegy éves házaseletünket. Dicsőség az ő nagy nevének!

● SZENCZI LÁSZLÓ

Velük együtt építeni Isten országát

Kézikönyv a cigányok közti szolgálathoz

A protestáns felekezetek cigánymisszióért felelős vezetőinek és a Cigány Módszertani és Kutatóközpontnak az együttműködésében jelent meg a Cigánymissziós Módszertani Füzetek sorozat második kötete. A Kézikönyv a cigányok közti szolgálathoz című gyakorlati kiadvány tizenöt témakört és közel hetven altémát dolgoz fel.

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának szék-házában tartott július 1-jei könyvbemutatón Bakay Péter, egyházunk országos cigánymissziói referense kiemelte, hogy „a szerzőknek nem szemérmes és nem elkedőző a hozzáállásuk, hanem bátran kitérnek azokra a kérdésekre is, melyek sokszor tabunak számítanak”. A kézikönyvben szó esik az egészségügyi vonatkozásokról a tanításbeli kérdéseken át a cigánymisszió személyi feltételeiig számos témáról.

A szerzők öt protestáns felekezetet – baptista, evangélikus, metodista, pünkösdi és református – szakértői és cigánymissziót végző lelkészei. „Kiváló teológiai alapvetéssel indul a könyv, mely megadja azt a látást, hogy a cigánymisszióban hogyan szabad és érdemes munkálkodni. A kiadvány végén egy cigány szerző vall arról, hogy misszióként hogyan látja a cigánymissziót” – mondta Bakay Péter.

„Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a felekezetek megszólítsák a közöttünk élő cigányokat, és velük együtt építsük Isten országát” – fogalmazott a kiadvány céljairól Dani Eszter református lelképásztor. Szükséges lenne, hogy minél több gyülekezetben belül elinduljon a cigánymissziós szolgálat. Sok helyen érezhető a jó szándék, a nyitottság, ugyanakkor nagyon gyakran az ismer-

etek hiánya gátolja meg, hogy a gyülekezetek megtegyék az első lépést. „Annyira nem ismerjük a közöttünk élő cigány testvéreinket, hogy ezért bizonytalan az indulásunk, vagy ha indulunk is, sokszor azért követünk el hibákat, mert nem ismerjük annak a közösségnek a kultúráját, ahova érkezünk. Ez a könyv ebben próbál segíteni” – mondta a református lelkész.

A Cigány Módszertani és Kutatóközpont (Cimok) tevékenységéről, az ökumenikus cigánymissziós összefogásról Durkó Albert elmondta, hogy a felekezetek képviselői évente többször is találkoznak, hogy egyeztessenek és megosszák a tapasztalataikat egymással. A pünkösdi lelképásztor a Cimok programjai közül kiemelte a budapest-fasori evangélikus templomban tartott ökumenikus cigánymissziós találkozót. Ezen a rendezvényen az öt felekezet cigánymissziós vezetőinek és képviselőinek a vezetésével több mint négy-százán vettek részt. A közelgő rendezvények közül Durkó Albert többek között a szeptemberben Békésen megrendezendő nemzetközi konferenciát emelte ki, ahol Európa összes országából várják a cigánymissziós vezetőket. „A cigánymisszió fontosságát jelzi az a felismerés, hogy ha az evangélium áthatja az embereket, az átalakuláshoz vezet – nemcsak a cigányok esetében, hanem az egész társadalomban. Ezért fogtunk össze, és ezért igyekszünk

a missziósok munkáját segíteni” – mondta Durkó.

„Mit jelent cigányokkal foglalkozni? Örömet!” – fogalmazott Kovács Bálint lelkész, a baptista romamissziós bizottság vezetője. A gyakorlati missziót ismertette kitért arra, hogy a misszió lényege a másik mellé állás. „Aki megtér, az nemcsak lelkiileg emelkedik fel, hanem szemléletváltáson is átmegy. Ennek hatása pedig a családon belül, de a társadalmi felzárkóztatásban is érezhető” – hangsúlyozta.

„A református, evangélikus, pünkösdi, metodista összefogás első sajtóterméke a negyedévente megjelenő, *Tükör* című kiadvány. Ezt követte a *Találkozások*, a *Cigánymissziós Módszertani Füzetek* első darabja. A második kötet bemutatóját megelőzően pedig leültünk megbeszélni, hogy a módszertani füzetek harmadik kötete miről szóljon majd” – fogalmazott Kurdi Zoltán lelkész, a Magyarországi Metodista Egyház cigánymissziós felelőse.

A *Kézikönyv a cigányok közti szolgálathoz – Cigánymissziós Módszertani Füzetek II.* című kiadvány a Cimoktól igényelhető az info@cimok.hu e-mail-címen.

• GALAMBOS ÁDÁM

Áldások szigetén

Az Európai Keresztény Nők Ökumenikus Fóruma június 28. és július 3. között a ciprusi Lárnakában, a négycsillagos Sun Hall Hotelben tartotta nemzeti megbízottainak összejövetelét. Egyházi konferenciák többnyire puritán környezetben zajlanak, a fórum résztvevőit igencsak meglepte hát, hogy ennek az együttlétnek a pálmafákkal övezett tengerparti sétány szállodái közül az egyik legelegánsabbik ad otthont. Csakhogy e luxust a hotel mintegy ajándékként nyújtotta a konferencia házigazdáinak, jóllehet a Ciprusi Keresztény Női Fórum tagjaitól éppenséggel távol áll mindennemű hivalkodás.

Valóban ajándékként élte meg e sorok írója is azt a hetet, amelyet közel félszáz európai asszonnyal tölthetett együtt a gyönyörű helyen. A Ciprusi Köztársaságban rendezett konferencia házigazdái nyugodt helyszínt szerettek volna biztosítani az elmélyült beszélgetésekhez, ámde így meggyőzően tudták azt is demonstrálni, hogy milyen – a reméltnél is jobb – eredményeket lehet elérni szívós munkával, sikeres pénzügyi pályázatokkal és hatékony lobbitevékenységgel. A ciprusi nők a konferencia egyik szekcióülésén be is mutatták pénzügyítési (fundraising) akcióik „módszertanát”.

A helyiek bemutatkozását egyébként is nagy érdeklődés övezte. A Ciprusi Keresztény Női Fórum ugyanis csak négy esztendővel ezelőtt alakult meg, s akkor csatlakozott az európai szervezethez. ▶

Általuk egészen ősi felekezetek kapcsolódtak az ökumené szolgálatába: a maroniták, akiknek elődei Szíriából menekültek a szigetre, és az örmény ortodoxok, akiknek keresztény gyökerei egészen a 3. századig nyúlnak vissza.

Helyben is vagyunk. Ciprust a Földközi-tenger legősbibb szigeteként, Aphrodité földjeként, a szerelem szülőházájaként reklámozzák. Mi pedig azért tartjuk különösen kedvesnek, mert itt ringtak a bölcsői az első keresztény közösségeknek. Lárnaka nevezetessége az Agiosz Lazarosz, az a templom, amelyet Jézus barátjának, Lázárnak állítólagos sírja fölé emeltetett VI. Leó császár. A holtából feltámasztott férfinak a hagyomány szerint menekülnie kellett Palesztinából, s itt, Cipruson lelt új otthonra. Bizonyágtétele nyomán alakultak meg az első itteni keresztény közösségek, s ezeknek ő volt a püspökük 46–63 között. Lázárt itt, az ókori Kitionban, a mai Lárnakában temették el. Ma az attemplomban csupán üres szarkofágját tekinthetik meg a turisták, hiszen maradványait néhány évszázaddal később Konstantinápolyba, majd Marseille-be vitték lelkes ereklegyűjtők...

Az első századok keresztény emlékeit nem csupán a bazilikák gyönyörű mozaikjai őrzik, hanem – furcsa örökségként

– a párás utcák árusai bódéinak árnyékában lustálkodó macskák is. E háziállatok betelepítése ugyanis a 3. század elején Nagy Konstantin császár keresztényen lett édesanyjának személyéhez fűződik. Szentföldi zarándoklatából hazatérve Szent Ilona (Helena) hajója viharba került, ezért ki kellett, hogy kössön Mari településnél. Az anyacsászárnőnek szörnyű állapotokkal kellett szembesülnie. Óriási aszály pusztított ekkor a szigeten, továbbá pestis tizedelte a lakosságot. S mintha ez nem lenne elég, még mérges kígyók is ellepték az emberek földjeit. Szent Ilona ekkor hozatott be macskákat a szigetre, hogy azok megöljék a hegyi vipérákat. A legenda szerint egy darabot itt hagyott Jézus keresztfájából is, amelyre ő lelt rá szentföldi zarándoklata során. „Ő az »igazit« találta meg” – olvashatjuk sok útleírásban, ám inkább Isten kegyelmének, mintsem ama fadarabnak volt köszönhető, hogy Szent Ilona távozását követően eleredt az eső, elmúlt a kígyóinvázió, és megszűnt a pestisjárvány.

„Áldott sziget a miénk” – vendéglátóink gyakran beszéltek így hazájukról. A természet szépsége, a türkizkék tenger, a pálmások, a citromfák árnyékában élénk gesztikulációval hangosan eszmét cserélő, mégis rendkívüli nyugalmat

sugárzó ciprióta emberek a kívülállóban is ezt a képzetet keltik. Pedig a tengerparton az Oszmán Birodalom idején emelt erődítmény s mögötte a mindmáig álló minaret emlékeztet arra, hogy ez az ország megosztott. Az északi, 1974 óta török fennhatóság alatt álló részt a görög ciprióták csak így emlegetik: „az elfoglalt terület”. Ott található számtalan, az 1. században épült bazilika, amelyek a látogatók elől zárva vannak, vagy épp mecsetté lettek átalakítva.

Nem lehet nem észrevenni, hogy mekkora a szárazság mindenütt. A pálmafák egykor üde zöld lombja sok helyütt bizony rozsdabarnává sül a tűző nap hevében. Cipruson nagyon-nagyon kevés a csapadék. És beljebb a parttól Tróodosz hegyének kopár oldalai sem rejtenek friss vizű patakokat. A helyieknek a télen hulló esőt gondosan össze kell gyűjteniük a tárolókba. Mégsem panaszkodnak. Sőt büszkélkednek kincseikkel. Azal, ami adatott nekik: a tenger mélyén meghúzódó olajmezőkkel, amelyek csupán a kitermelésre várnak, így biztosítva a szigetországnak gazdasági fellendülést. A természeti és építészeti örökségen túl pedig örömmel tölti el őket gazdag kézműveshagyományuk. Egy délutáni kirándulás keretében ezt bemutatandó vit-

Lefkarai utcakép

A Szent Lázár-templom Lárnakában

Lázár szarkofágja ▼

ték el a ciprusi vendéglátók a női konferencia résztvevőit a reneszánsz kor egyik legbefolyásosabb településére, Lefkara városába, ahol az asszonyok a mai napig készítik évszázados hagyományokra visszatekintő csipkéiket.

Egy konferencia paradicsomi környezetben, nyugalomban és kényelemben. A napirendre tűzött téma azonban ropant „kényelmetlen” volt. No, nem a találkozó adminisztratív részére gondolunk, az európai szervezet vezetői által az elmúlt két évről tartott beszámolókra vagy a jövő évi programok tervezésére. Nyugtalanná Isten – Ámósz prófétán keresztül hangzó s a konferencia témacímét adó – parancsa tehetette a résztvevőket: „Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!” (Ám 5,24)

Olyan Európából gyűltek össze az asszonyok a fórumalkalomra, amelyben jelenleg áldatlan állapotok is uralkodnak. Értékek devalválódnak, terjed az erőszak, menekültek áradata ostromolja az országhatárokat. Mi a keresztény felekezetek válasza ezekre a kihívásokra? Képesek és készek vagyunk-e Istentől kapott áldásainkat – ajándékainkat – bölcsen, igazságosan megosztani másokkal?...

● B. PINTÉR MÁRTA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Egy oltárkép nyomában

Egy-egy közösség, gyülekezet vagy akár egy épület történetében elmélyedve a kutató fokozatosan halad előre a múltba. Többéves kutatás esetén is gyakran előfordul, hogy egy bizonyos ponton meg kell elégedni a legfontosabb adatokkal, de számos részlet további tisztázást kíván. És erre sok esetben csak évek múlva kerül sor, mint ahogyan a székesfehérvári gyülekezet történetének kutatása is példázza.

Eközösség, amely a reformkorban kezdett gyülekezetté szerveződni a koronázóvárosban, sokéves törekvést követően 1872-ben vásárolta meg az úgynevezett régi megyeháza épületét Székesfehérvár belvárosában, a Megyeház utca 17. szám alatt, amelynek udvarán 1873-ban épült fel kis imaházuk. A tervező Schmieđ Károly székesfehérvári építész volt.

Az 1873. szeptember 7-én felszentelt épületben helyezték el Prónay Róza bárónő saját alkotását, amelyet készítője oltárképnek szánt, és ajándékkul adott a gyülekezetnek. (Prónay Róza Gabriella [1850–1937] mind jótékonyágáról, mind festészeti tevékenységéről ismert támogatója volt az egyháznak, aki munkáival a Műcsarnok kiállításain is szerepelt.) A kutatás látókörébe került források arról nem adtak felvilágosítást, hogy mit ábrázolhattott a szóban forgó festmény. A gyülekezet

birtokában lévő régi képek közül egy sem tűnt olyanak, amely méretét, formáját tekintve oltárképnek alkalmas lett volna, ráadásul a székesfehérvári iratok jelentős része, főként a 19. századi dokumentumok a

A képről nagy felbontású digitális másolat készült, ennek kinagyításakor láthatóvá vált, hogy az oltárkép a megfeszített Jézust ábrázolja. Még az oltárterítőbe hímzett szöveg is kivehető a fotón: „Jertek el, mert immár minden kész!”

háborúk során megsemmisültek, így még nehezebb volt adatokat találni.

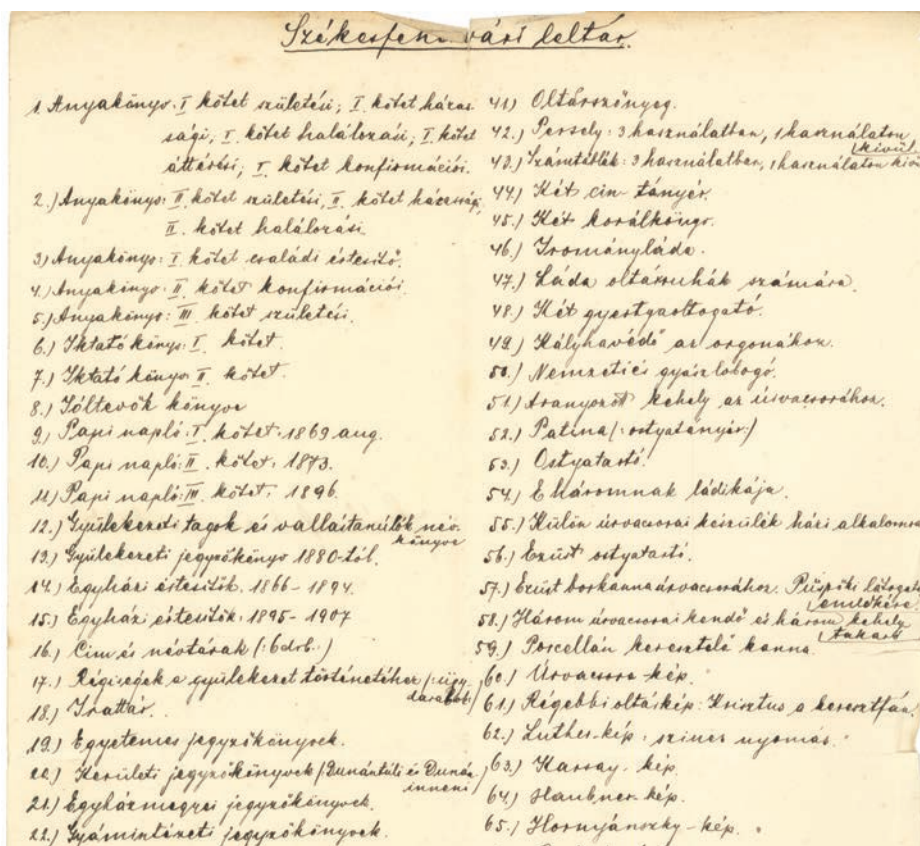
Hogy mégis kiderült a kép témája, az elsősorban egy fotónak köszönhető,

amelyhez később iratok is adtak kiegészítő információt. Az Evangélikus Országos Levéltár (EOL) őrizetében található az a datálatlan fénykép, amelyen a kis imaház belső tere látható. A képről nagy felbontású digitális másolat készült, ennek kinagyításakor láthatóvá vált, hogy az oltárkép a megfeszített Jézust ábrázolja. (Még az oltárterítőbe hímzett szöveg is kivehető a fotón: „Jertek el, mert immár minden kész!”)

Az evangélikus templomokban az oltárképeknek meghatározó, központi szerepük van. Nagy különbségek nem a témák vál-

tozatosságában, inkább a kivitelezés sokféleségében észlelhetők. Néhány alapvetően fontos bibliai jelenet bemutatása a leginkább jellemző. A leggyakrabban ábrázolt téma az utolsó vacsora, ezt követi a keresztre feszítés, majd a Gecsemáné-kerti jelenet. A fehérvári régi oltárkép is ezt a kutatási tapasztalatot erősíti.

A gyülekezet irattárának újbóli rendezése óta áttekinthetővé vált iratanyagokból később új, a datáláshoz és a kép tartalmának megerősítéséhez használható információk is előkerültek. Az esperesi, püspöki látogatások jegyzőkönyvei, valamint a leltárak fontos forrásai a kutatásnak. A *canonica visitatiók* nem csupán a gyülekezet létrejöttének adatairól, illetve az akkori lélekszámról beszélnek, hanem jelentős forrásnak bizonyulnak a levéltári anyagokra, a műtárgyakra vonatkozóan is. A leltárak pedig magától értetődően a tárgyak számbavételének elsődleges forrásai, s műtárgyak, festmények, kegytárgyak datálásában is jól felhasználhatók. (Emiatt fontos a jelenben is a pontos leltár, illetve az egyes műtárgyak jól dokumentáltsága, leírása, fotója.)

Az 1916-ban, az esperesi látogatáskor készített leltár felsorolja a gyülekezet tulajdonában lévő műtárgyakat, köztük a képeket, s e festményt *Krisztus a keresztfán* címmel mint „régii oltárképet” említi. Külön tételként szerepel az új oltárkép, annak azonban sajnos nem közlik a címét, témáját. E dokumentumból rögtön két dologra derült fény: a régi kép (a Prónay-féle festmény) címére, ugyanakkor arra is, hogy 1916-ban a festmény ugyan még megvolt, de az oltárt már más kép díszítette. Az adat a fotó datálásához is segít: 1916 előtt kellett készülnie, ha a „régii oltárkép” még a helyén volt.

Egy korábbi – 1895–1896. évi – leltár adatai segítettek a továbblépésben. Ebből kiderült, hogy 1893-ban új oltár készült a fehérvári imaházban. Vajon ez egyúttal új oltárképet is jelentett? A dokumentumokból úgy tűnik, hogy nem. Az EOL őrizetében fellelhető Székesfehérvár 1897. évi június 18-án tartott püspöki visitatiójának jegyzőkönyve; ebben a következő áll: „1 nagy oltárkép br. Prónay Róza saját kezű festménye és ajándéka”. Vagyis a festmény a püspöklátogatáskor még – feltehetőleg – oltárképként funkcionált. (Új oltárkép ekkor még nincs említve.) A fotó készítésének

időpontját akkor lehetne közelebbről megadni, ha ismeretes lenne, hogy a képen látható oltár vajon a régi vagy már az új. Így meg kell elégednünk azzal, hogy a fotó 1916 előtti, s még az eredeti oltárképet ábrázolja.

Várat még magára annak kiderítése is, hogy mi szerepelhetett az imaház új oltárképén. Feltételezhető, hogy a későbbi leltárakból ez is kiderülhet majd.

● KOVÁCS ELEONÓRA

Csángó magyar világtalálkozó

Miként egyházunk „hírleveleiben” már beszámoltunk róla, július 2-án a rekkenő hőség ellenére több mint kétezren vettek részt a királyföldi és a barcasági csángó magyarok világtalálkozásának csúcspontját jelentő reformációi zarándoklaton. A zajzoni evangélikus templom mellől a szomszédos Pürkerec lutheránus hajlékáig megtett néhány kilométer nemcsak a reformáció közel ötszáz évvel ezelőtti „útnak indulására” emlékeztetett, de a magyar összefogás, az identitástudat megerősítésének, megújulásának fontosságát és lehetőségét is kifejezésre juttatta.

A Brassó környéki, magyarok lakta falvak már az 1500-as évek közepén magukévá tették az *Ágostai hitvallást*, és lutheránusokká lettek. Brassó és a Hétfalu néven emlegetett barcasági települések (Bácsfalu, Csernátfalu, Hosszúfalu-Fűrészmező, Pürkerec, Tatrang, Türkös, Zajzon) magyarsága – a környék további három magyar szórványához hasonlóan – többségében máig megmaradt evangélikusságában, mi több, e csángó falvak a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház legerősebb „végvárai” közé tartoznak.

Miután ezekben a községekben a népszokások is elevenen élnek, nem meglepő, hogy – a 2013-tól rendszeresített hagyományünnepnek tapasztalataira építve – Brassó és Hétfalu gyülekezetei szervezték meg június 30. és július 2. között a királyföldi és a barcasági csángó magyarok első világtalálkozóját. Az összesen közel háromezer főt megmozgató rendezvény-sorozat politikai felhangoktól mentesen hirdethette a Krisztus-hit, az anyanyelv és a magyarságtudat megtartó erejét. ●

FOTÓK: KOVÁCS LÁSZLÓ ATTILA

Brassói beszélgetés a Magyar Országgyűlés elnökével, dr. Kövér Lászlóval

Az első csángó magyar világtalálkozó felett a fővédnökséget a Magyar Országgyűlés elnöke vállalta, aki személyes jelenlétével is megtisztelte az eseményt. És Kövér László nemcsak eltöltött másfél napot a barcasági csángók között, de részt vett a zarándoklaton, az előző nap délutánján a brassói belvárosi színház patinás épületében rendezett gálaesten beszédet is mondott, majd pedig – a színház különtermében – fogadást adott. Az Evangélikus Élet szerkesztőjére is itt szánt néhány percet.

– Gratulálok a beszédéhez. Mit gondol, kritikusai találnak fogást rajta?

– Nagyon remélem. Meg is lennék sérődve, ha nem...

– Elnök úr nemzeti elkötelezettsége közismert, mi több, önt tartják a határon túli magyarság egyik leghitelesebb, legkövetkezetesebb kormánypárti képviselőjének. Egyesek ugyanakkor előszeretettel emlegetik, hogy a nemzeti elkötelezettség nem mindig volt jellemző a Fideszre...

– Szerintem a Fidesz múltját sokan félreértik. Valójában az alapítás pillanatától nagyon sokszínű alakulat volt. Kezdetből benne volt az is, ami ma markánsan megjelenik. Amikor '98-ban kormányra kerültünk, akkor az a program, amelyet megvalósítottunk, már egy nemzeti és kereszténydemokrata program volt. És az akkori fideszesek közül ez már senkinek sem volt az ellenére.

– Az embernek sokáig változik az értékrendje, és önök nagyon fiatalon kezdtek el politizálni. Meg tudná jelölni az időszakot, mikor stabilizálódott az értékrendje?

– Ezzel a megközelítéssel csak részben értek egyet. Mert egyfelől elképzelhetőnek tartom, hogy valakik megvilágosodáson menjenek keresztül, és hirtelen – jó értelemben vett – pálforduláson essenek át valami megrázó személyes élmény hatására, de az emberek többsége a családjából, iskoláiból, szűkebb pátriájából hozza az alapokat. Mai gondolkodásom gyökereit én is gyerekkoromig vezethetném vissza. Mondjuk, egészen odáig, hogy amikor még nem tudtam olvasni, és valahányszor áthaladtunk Pápán a Március 15. téren, édesanyám felolvasta nekem, mi van a szobrok emléktábláira írva. Vagy mondjuk, hogy kilenc-tíz éves koromban kedvenc olvasmányom lett a *Mondák*

könyve... De ettől még vitathatatlan, hogy az ember értékrendje akkor kezd stabilizálódni, letisztulni, amikor felnőtté válik. És felnőtté nem tizennyolc évesen válik az ember, hanem amikor családot alapít.

– Elnök úr ezúttal egyházi szervezésű rendezvénysorozat védnökségét vállalta el, és mostani beszédéből is érzékelhettük, hogy hitbéli kérdésekhez is elkötelezetten viszonyul. Meg szabad kérdezni, hogy e téren mikor következett be az ön életében az „elköteleződés”? Mert úgy tudom, nem kifejezetten vallásos háttérből indult...

– Valóban nem elkötelezett keresztényként indultam, nem ilyen nevelést kaptam, jóllehet szüleim megkereszteltek, és a

„...a 21. századi európai küzdelmeknek – meggyőződésem szerint – nem azok lesznek a nyertesei, akiknek erősebbek a fegyvereik, és több a pénzük, hanem azok, akiknek erősebb az azonosságtudatuk, és több a hitük.”

(Idézet Kövér László 2016. július 1-jén Brassóban elmondott beszédéből, amely teljes terjedelmében megtalálható a házelnök honlapján, a <http://hazelnok.hu> internetes címen.)

rendszerátalakítást megelőzően is folyamatosan fizették az egyházfenntartói járulékot, amit mi csak egyházadónak hívtunk. A református lelkész fel is keresett, amikor konfirmálnom kellett volna. Szüleim rám bízta a döntést, de én akkor úgy éreztem, hogy egyedül is elég erős vagyok... Ugyanakkor mindig is azt gondoltam, hogy én ugyan nem hiszek, de sajnálom, hogy ez így van, és irigylem azt, akinek van olyan kapaszkodója, amilyen nekem nincs. Aztán elérkezett az az idő, amikor – mondhatnám – „benőtt a fejem lágya”, de ez persze túl komolytalan megfogal-

FOTÓ: BARANYAI ILDIKÓ / MTI

mazás a kérdés súlyához. Azt viszont nem mondhatom, hogy valami konkrét lelki élmény hatására tértem volna meg. Ez egy hosszú érlelődési folyamat volt, amelyben természetesen szintén voltak meghatározó személyek. Többeket is említhetnék, akiknek a társaságában, beszélgetések révén eljutottam oda valamikor 1998–2000 között, hogy végül formálisan is vállaltam saját egyházzal a megújított köteleket; felnőttként konfirmáltam, és lettem gyülekezetnek a tagja.

– Van-e különösebb oka annak, hogy elvállalta a csángó magyar világtalálkozó védnökségét?

– Különösebb oka nincs, ha csak az nem, hogy én megtisztelőnek tartom az ilyen felkéréseket. Azt gondolom, hogy közéleti tisztséget betöltő emberként kötelességem is elvállalni, hacsak nincs valami súlyos okom, hogy ne tegyem. Hogy az Országgyűlés elnöke az anyaország bátorítását, szolidaritását közvetíti, az szerintem helyes dolog, és ebben a jövőben is bármikor számíthatnak rám.

● T. PINTÉR KÁROLY

Terebélyes gyökerek

Amikor a 19. század végén divatba jöttek a majálisok, Hétfalu lakói a Pürkerect, Tatrangot és Zajzont magába foglaló Háromfaluba szekereztek, hogy vidám, táncos összejöveteleket rendezzenek. Nem hiányoztak ezekről a lelkészek sem, akik magukkal vitték az igét is. Akkoriban a zajzoni borvízforrások környéke nemcsak kedvenc kirándulólhellyé vált, hanem ott tanult táncolni a kicsi a nagytól, ott dalolt együtt olykor több falu közössége, és ott terebélyesedett az a gyökér, amelyből ma is ágazik a hagyomány fája.

Közgyűlésből világtalálkozó

Több mint egy évszázaddal később egy fiatal lelkész kitalálta, hogy az oltszakadati egyházmegyei közgyűlésre viseletben hívják a híveket. Nem csak a falubelieket. A templom felé igyekvő tömeg már akkor megmutatta szín pompás viseletét, s a szokás- és viseletbeli különbségek ellenére egyvalami mégis közös volt bennük: az evangélikus hit.

Amikor a lelkész, Hankó Szilamér Pürkerectre került, úgy gondolta, hogy a kezdeményezésből hagyományt is lehetne teremteni. Így három évvel ezelőtt megrendezték az első háromfalusi hagyomány-

ünnepet, amelyet követett a második, idén pedig csángó világtalálkozóvá nőtte ki magát, és mondhatnánk, hogy másképp ugyan, de Pürkerecten (*képünkön*) megelevenedett az egykori majálisok hangulata.

Közös hit és sors

Az idei rendezvényt a szervezők a barcasági és királyföldi csángók találkozásának nevezték. Ez utóbbi megnevezés azonban

magyarázatra szorul, merthogy ilyen nem létezik. Vogel Sándor történész szerint „18. századi forrásaink tanúsítják, hogy a székelyek csángónak neveztek minden olyan, közelükben lakó magyar népcsoportot, amely nem tartozott a Székelyföld politikai kötelékébe, a román és szász lakosság közvetlen szomszédságában vagy azok közé ékelődve élt, nyelvjárása, viselete, szokásai a székelyekétől eltérőek voltak. A csángó szó tehát a székely nyelvhasználatban kialakult eléggé laza gyűjtőfogalom, mely kiszakadtságra, máshová kerülésre utal”.

Ebben az értelemben akár az oltszakadatiak, a halmágyiak is lehetnének csángók, ám ők maguk csodálkoztak leginkább a megnevezésen. Persze a szervezők szándékát is megértjük, akik a közös evangélikus hit és sórványsors alapján tekintették ezt a megnevezést elfogadhatónak.

Viseletkavalkád

Már a találkozó bácsfalusi nyitóünnepségén szembeötlő volt, hogy immár nemcsak az asszonyoknak fontos, hogy magukra öltsek a szín pompás csángó ruhát, hanem a férfiaknak is, sőt a George Moroianu Középiskola magyar tagozatos diákjai, a Sipirka csoportosok egytől egyig viseletben pompáztak.

Borica, a legények tánca

FOTO: T. FINTÉR KÁROLY

Adorjáni Dezső Zoltán püspök bácsfalusiak körében a világtalálkozó helyi megnyitóján

Aztán a zarándoklat, azaz a Zajzomból Pürkerecre való közös felvonulás résztvevői csak fokozták a látványt. S egy néprajzkutató számára talán ez volt a találkozó legnagyobb hozadéka: a viseleti sokszínűség, a hajtások, amelyek a több száz éves csángó gyökérből sarjadnak ki újra és újra.

Előkerültek a ládafiából a féltett darabok, s bár foszladoznak a mellények és a kötények, szakadnak az évszázados szalagok, a barcasági csángó lányok és asszonyok büszkén mutatták az egykori örökségeket vagy a nemrégiben varrt viseletet. Az iskolás lányok rekonstruált hámos rokolyája a pedagógusok hagyományátadásának áldásos eredményét tárta elénk. A tárgyi bizonyítékok mellett pedig ott volt a szintén újjáéledt szövő-, illetve ötvösművészet. Czimbora Izabella ma az egyedüli művelője annak az egykori mintagazdag hagyománynak, amelynek darabjai még az angol királyi udvarba is eljutottak. Sipos Gaudi István bogláros övei és köszöntői már több lány és asszony ékességei, s

míg a 19. században a csángó magyarok is a szász ötvösökhöz mentek megvásárolni ezen díszeket, most az irány megfordulhat. Talán a kivándorolt szászok is éppen Sipos Gaudi Istvánt fogják keresni, hogy pótolják az egykori viseleti darabokat.

Boricavizsga

Egyes források szerint – bár levéltári adatok erről még nem kerültek elő – már II. József császár is tiltotta a magyar hagyományban különleges férfitáncot, a boricát, amely azonban minden korszakot túlélt. A korábbi találkozó kedvéért ismét csapattá formálódtak az egykori pürkereci öreg boricások is (a táncot egyébként csak legények járhatják, de a színpadon most kivételesen fiatal vetélkedett öreg táncossal, illetve vizsgázott is egyúttal mindenki: az idős a tanításból, a fiatal a tanulásból).

A pürkereci szabadtéri színpadon egymás után bemutatott táncok igen jól szemléltették, hogy az alapjaiban egy-ségesnek tekinthető táncban mégis tet-

ten érhetők a falvankénti jellegzetességek. Ugyanezt a tényt figyelhettük meg a braszósi Áprily Lajos Főgimnázium Búzavirág táncsoportjának és az apácai fiataloknak az előadásában: ha a tánczene és az alaplépések hasonlóak is, mindig van egy-egy elem, amely megkülönbözteti egyik falu táncát a szomszédos másiktól. Ráadásul néhány évvel ezelőtt a búzavirágosok újra színpadra állították az egykori krizbai táncokat is.

Tükröt tartó fiatalok

Az elfeledett vagy elhagyott táncművelés felelevenítésével olykor éppen a fiatalok munkája válik tükrörré a barcasági csángóság számára: megláthatja, felfedezheti, értékelheti magát benne. A tükör azonban ott volt az egész találkozón, a barcaságiak, sőt a jelen lévő evangélikusok és más felekezettűek számára egyaránt. Tükör, amely minden bizonnyal mindenkinek mást mutatott.

• VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

**50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester**

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

**500
NAP IMÁDSÁG
REFORMÁCIÓÉRT**

„Ha segítségül hívtok, és állhatatosan imádkoztok hozzám, akkor meghallgatlak benneteket.”
(Jer 29,12)

Kérjük egyházunk népét, hogy imádságaikkal kapcsolódjanak be az „500 nap imádság az egyházért” mozgalomba, amely 2016. június 18-án indult, és 2017. október 31-ig tart.

Templomok, templomtornyok felújítása, vilámvédelem kiépítése. Több mint 30 év referenciával. Bede László, 06-30/943-5089.

Felvétel a Luther Otthon – Szakkollégiumba a 2016/2017-es tanévre. A Luther Otthon – Szakkollégium felvételt hirdet Budapesten felsőoktatási intézményben nappali tagozaton tanulmányokat folytató hallgatóknak a 2016/2017-es tanévtől. A jelentkezési laphoz mellékelni kell lelkési ajánlást és kézzel írott önéletrajzot. A beérkezési határidő augusztus 3., 23:59. A jelentkezési lapot elektronikusan a felveteli@lutherotthon.hu címen vagy postai úton a Luther Otthon – Szakkollégium, 1138 Budapest, Vízafogó u. 2–4. címen várjuk. A felvételi tábort – amelynek része a szóbeli felvételi – augusztus 5–7. között tartjuk. Bővebb információ Laczi Rolandtól kapható a felveteli@lutherotthon.hu címen vagy a 20/824-4696-os telefonszámon. A felvételi lap letölthető a www.lutherotthon.hu címen a **Felvételi** menüpontban.

Pótfelvétel doktori képzésre. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Doktori Iskolája pótfelvételt hirdet a 2016/2017-es tanévre doktori (PhD-) képzésre egyetemi hittudományi, illetve vallástudományi végzettséggel rendelkezők részére. A képzés két képzési szakaszból áll, időtartama 8 félév. (Az első képzési szakasz 4 félév.)

A mellékletekkel ellátott jelentkezési lap postára adásának és a 9000 forint felvételi eljárási díj befizetésének határideje augusztus 10. (szerda). A jelentkezéseket a következő címre várjuk: Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatala, 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. A doktori felvételi várható időpontja augusztus 24. (szerda). A jelentkezéssel kapcsolatban bővebb információk olvashatók honlapunkon (Teol.lutheran.hu).

Pótfelvétel az Evangélikus Hittudományi Egyetemre a 2016/2017-es tanévre. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem pótfelvételt hirdet a rendelkezésre álló keretlétszám betöltéséig a következő szakokon: teológus-lelkész osztatlan mesterképzés (nappali tagozat); katekéta-lelképésztori munkatárs alapképzés (esti tagozat); teológus osztott mesterképzés (levelező tagozat); hittanár-nevelőtanár osztott mesterképzés (nappali tagozat); teológia részismereti képzés (esti tagozat).

A mellékletekkel ellátott jelentkezési lap postára adásának és a 4000 forint felvételi eljárási díj befizetésének a határideje augusztus 10. (szerda). A jelentkezéseket a következő címre várjuk: Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatala, 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. A felvételi vizsgák várható időpontja augusztus 29–30. (hétfő–kedd). A jelentkezéssel kapcsolatban bővebb információk olvashatók honlapunkon (Teol.lutheran.hu), a **Felvételizőknek** menüpontban. A pótfelvétellel kapcsolatos egyéb felmerülő kérdésekre a tanulmanyi.teol@lutheran.hu címen válaszolunk.

Zsoltárok CD-n. A 150 zsoltár Jézus imakönyve is volt. Írásmagyarázó teológusok szerint kívülről tudhatta őket. Sokszor idézett belőlük, még haláltusa közben is. A reformátorok szolgálatában is meghatározó szerepük volt ezeknek az imádságoknak. Luther sokat magyarázta őket katedrán, asztali beszélgetések során és szószéken. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülve biztatjuk mi is testvéreinket: olvassák, imádkozzák a zsoltárokat, de mindenképpen Jézus tanításán átszűrve. **SZEVERÉNYI JÁNOS**

A CD-n Badin Ádám előadóművész felolvasásában, Scholz Erika hárfaművész zenei kíséretével megszólaló zsoltárok: 1., 6., 8., 16., 18., 22., 23., 32., 33., 36., 46., 51., 57., 75., 90., 91., 100., 103., 110., 115., 118., 121., 126., 127., 128., 130., 133., 136., 139., 148., 150.

A kiadvány megrendelhető az Evangélikus Missziói Központnál: 1164 Budapest, Batthyány Ilona utca 38–40. Tel.: 1/400-3057 (munkanapokon 8 és 13 óra között). E-mail: evmis@lutheran.hu. Ára: 2000 forint.

További CD-k az Evangélikus Missziói Központ kiadásában: <http://misszio.lutheran.hu/kiadvanyok/cd>

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Töltött karalábé

Elkészítés

A rizst félig megfőzzük. A sertéshúst és a füstölt húst kétszer jól átdaráljuk, hozzákeverjük a félig főtt rizst s az előzőleg paprikakrémmel összehabart tojást. A meghámozott karalábékat kivájjuk, megtöltjük a rizses hússal, tűzálló tálra rakjuk, melléjük tesszük a kivájt darabokat és a megtisztított, metéltre vágott zsenge karalábéleveleket. Kevés levet öntünk alájuk, és sütőben – lefedve – puhára pároljuk. A tejfölt elhabarjuk a tojássárgájával, az elkészült karalábékat meglocsoljuk a tejföllel (sajtot is reszelhetünk rájuk), és a sütőbe visszatéve a tetejüket pirosra sütjük. Melegen, petrezselyemmel meghintve tálaljuk.

• M. T. ZS.

Hozzávalók

(4 személyre)

4 zsenge karalábé
25 dkg sertéslapocka
10 dkg főtt füstölt hús
25 dkg rizs
1 tojás
5 dkg vaj
2 dl tejföl
1 tojássárgája
1 kis csokor petrezselyem
só, bors
paprikakrém

Író étvágyat!

Vízityúk

Fogoly nagyságú madár, piros homlokpajzsa és fehér alsó farkfedői jellemzők. Utóbbi az úszó madáron látszik jól. A fiatalok homlokpajzsa még

zöldebb. Gyakori madár, a náddal vagy gyékénnyel benőtt tavakon, halastavakon, folyók holtágain, alföldi csatornákon mindenütt előfordul. Ha a szünetidőben a vízparton nyaraltok, biztosan

találkoztatok vele. A nád közül hallatott „prütty” kiáltása is nagyon jellegzetes.

Vonuló, a telet a Földközi-tenger medencéjében tölti. Áprilisban érkezik, és szeptember–októberben vonul el, de a be nem fagyó vizeknél évente akadnak áttelelők is.

Éjszaka repülnek, így gyakran ütköznek neki a vizek közelében lévő elektromos vezetékeknek. A Velencei-tó déli partjának közelében többször is találtam már a vezetékek alatt elpusztult vízityúkot.

A fészket a nád sűrűjében főleg a tojó építi vékonyka ágacskákból, növényi szálabból, fűcsomókból, jól elrejtve nem sokkal a víz felett, nádtorzsákon, vízbe dőlt fatörzsön, néha elhagyott vöcsökfészken. A hím őrzi a birtokolt területet (territóriumot), és ide idegen vízityúkot nem enged. A többnyire április végén lerakott, sárgásszürke alapon pettyezett hét-tíz tojáson felváltva kotlik a pár, éjszaka majdnem mindig a tojó ül rajtuk. A fiókák tizenkilenc-huszonkét nap alatt kelnek ki. Az első napokban a fészken maradnak – szüleik ott etetik őket –, de rövidesen úszkálni kezdenek. Egy ideig éjszakára még visszatérnek a fészkekre, aztán a környéket járják, és szüleik távolabbra is elvezetik őket. Az emberekkel gyakran – például horgászstégek közelében – találkozó vízityúkok nagyon szelídek, akár etetni is lehet őket. Nyugalmas környéken kijárnak a partra is. A párok többnyire másodszor is költenek, ilyenkor a hím marad a fiatalokkal.

A vízityúk egyaránt fogyaszt növényi és állati eredetű táplálékot. Úszás közben a vízfelszínről és a levelekről kapja fel a rovarokat, csigákat, de magokat is eszik. Hazánkban védett, természetvédelmi értéke huszonezer forint.

● SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Vajon a tyúkfélék rokona a vízityúk?
2. Mikor tudnak repülni a fiatalok?
3. Hány pár él hazánkban?

RAJZ: BUDAI TIBOR

Ha a vízparton járva meglátod a vízityúkot, amint fejével szaporán bólogatva úszik, fényképezd le, és a képet küldd a szerkesztőségbe. Nagyon örülnék egy olyan fotónak is, amelyen a madár az apró, piros csőrű, fekete pihés fiókákkal úszik. Olyanok, mintha kis manócskák lennének. Címünk: Evangélikus Élet szerkesztősége, 1091 Budapest, Üllői út 25.; e-mail: evelet@lutheran.hu.

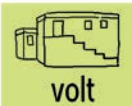

Töprengő

Hurrá, nyaralunk! Szünet, szabadság! Az egészen más! Egy sor fárasztó dologra gondolni sem kell, amelyeknek az elvégzése a tanév folyamán nap mint nap kötelességünk. Sok minden másra pedig éppen ekkor jut időnk: kirándulás, strandolás, világjárás. Ha nincs ilyen program, az is nagy öröm, hogy otthon lehetünk nyugalomban, békességben. Hosszút alszunk, kedvünkre teszünk-veszünk, elengedjük magunkat. Kevesebb az ellenőrzés és a számonkérés.

De meddig ér a szabadság? Mindent szabad? Olvasd el *Lukács evangéliumából* a 12. fejezet 42–48. versét! A példázatban szereplő sáfár, vagyis a szolgatársak felügyelője szabadnak érezte magát, amíg ura nem volt otthon. Úgy gondolta, ez azt jelenti, most már bármit megtehet: ehet-ihat mértéktelenül, és kihasználhatja a többiekkel szembeni fölényét. Sok mai történet is eszünkbe juthat a hasonlóan gondolkodó és viselkedő emberekről.

Jézus a példázatban arra tanít, hogy a rend és a szeretet soha nem mehet szabadságra. Isten a teremtéskor megalkotta a világ jó rendjét, és mérhetetlenül sok szeretettel ajándékozott meg minket. A rejtvény megfejtéséből megtudod, mire kötelez ez minket.

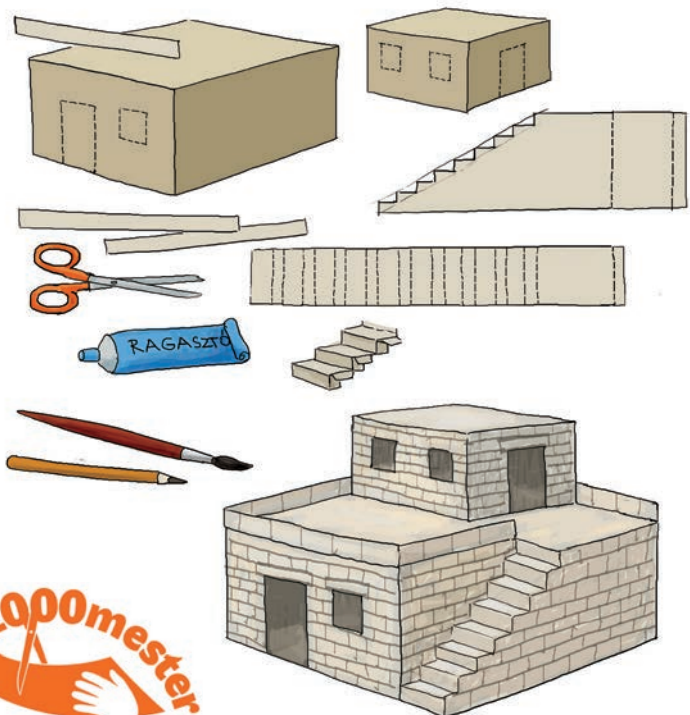
 Lehet	 Akinek	 Nem	 Ahány	 Nézd
 sokat	 nem	 meg	 úton	 tudja
 volt	 beszél	 tanulni,	 adtak,	 akarsz
 menni,	 attól	 róla,	 idő	 neki
 az	 sokat	 oda	 kérje	 ahogyan
 várhat	 tőle	 siet	 neki	 kérnek
 hiába	 dolgozik.	 számon.	 rá.	 lesz.

► Keresd meg minden sorban a kakuktkojást, vagyis azt a rajzot, amelyik kicsit eltér a többi egyformától. Olvasd össze az ezek alá írt szavakat! A helyes megfejtést szerkesztőségünk címére beküldők között jutalmat sorsolunk ki. Neved mellett az életkorodat is tüntesd fel!

► Téged milyen kérdés foglalkoztat? Ha megírod, a *Töprengő* szívesen keresi veled együtt a választ.

Fogom a kezed!

Mennyei Atyám! Köszönöm a szabadságot. Nem félted tőlem drága kincseidet, hanem nekem ajándékozod őket. Megengeded, hogy szabadon bánjak a tőled kapott erővel, idővel, képességeimmel, tudásommal, örüljek a világ szép dolgainak. Időnként számonkéred, hogy a szeretet szabályai szerint használtam-e ezeket. Ez nem azt jelenti, hogy olyankor vége a szabadságnak, hanem azt, hogy nagyon vigyázol rám és a többiekre is. Köszönöm, hogy te sosem mész el szabadságra.

1000mester

► Dobozokból és kartonból te is készíthetsz olyan házat, amelyhez hasonlóan éltek a példázatban szereplő emberek.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 24.) *[Isten] feltámasztotta [Krisztust] a halálból, és jobbára ültette a mennyekben, feljebb minden méltoságnál és hatalmasságnál, minden erőnél és uralomnál, sőt minden névnel is.* Ef 1,20–21 (Zsolt 33,10; Mt 25,14–30; Fil 3,7–11[12–14]; Zsolt 119,25–32) A nyár közepén, egyre közeledve a reformáció nagy jubileumához, nem árt egy kicsit megállnunk és felidézni az egyedül Krisztus (*solus Christus*) lutheri tanítás jelentőségét. Sajnos napjainkban Jézus személye lassan egy vallásalapító alakjává degradálódik, amikor is egy sorba kerül Konfuciuszal, Buddhával vagy éppen Mohameddel. Fontos azért tudatosítanunk az apostoli bizonyoságtétel sajátosságát, egyediségét és többletét! A Mindenható jobbára a feltámasztott, élő Krisztus került, aki feljebb van mindennél és mindenkinél.

Hétfő (július 25.) *[Isten] nem szorul emberi kéz szolgálatára, mintha hiányt szenvedne valamiből, hiszen ő ad mindenkinek életet, leheletet és mindent.* ApCsel 17,25 (Zsolt 33,6; 1Kir 3,16–28; Mk 4,26–29) Pál apostol nemrég érkezett az emberi gondolkodás, bölcsesség, filozófia ókori fellegvárába, Athénba. Fontosnak tartja, hogy misszióját itt is folytassa. Bátran él a kor szokásával, kiáll Athén legfőbb törvényhozói és bíraskodó helyére, az Areopágosra, hogy bizonyoságot tegyen Megváltójáról, Jézus Krisztusról. Nem rejti véka alá, hogy e világ lehető legnagyobb csodája maga a létezés s az öröklét Jézus Krisztusban. Mi, Krisztus mai tanítványai hisszük-e és képviseljük-e ezt a világraszóló, drága örömhírt?

Kedd (július 26.) *Benne reménykedünk, hogy ezután is megszabadít, mivel ti is segítségünkre vagytok az értünk mondott könyörgéssel.* 2Kor 1,10b–11 (Ézs 50,7a; Ef 5,15–20; Mk 4,30–34) Imádság, mely nem magamról, problémáimról, keserúségeimről, betegségeimről, aggodalmairól, kéréseimről, elképzeléseimről szól, hanem közbenjárás. Közbenjárás másokért: házastársért, gyermekekért, unokákért, barátokért, munkatársakért. Közbenjárás név szerint is ismert betegekért, próba alatt állókért, az élet terhét hordozókért, mi több: ellenségekért, másképpen gondolkodókért stb. Hiszem-e, hogy nem is feltétlenül szükséges az önmagamért való imádság, mert ugyanígy vannak, lehetnek, akik rám gondolva engem hordoznak imáikban? Érezted-e már a közbenjáró ima erejét?

Szerda (július 27.) *Ne engedd, Uram, hogy erőszakoskodjanak az emberek!* Zsolt 9,20a (Lk 18,7a; 1Kor 10,23–31; Mk 4,35–41) A zsoltáros kiáltása sajnos a 21. század elején is igen aktuális. Keresztényüldözés, háborús konfliktusok, menekültáradat, repedező Európai Unió, és sorolhatnánk tovább. *A Jelenések könyvéből*

tudjuk, hogy a sátán a Szentháromságot utánozva harmadmagával, az antikrisztussal és a hamis profétával (vö. Jel 12–13) próbál táborot gyűjteni magának. Megtesz minden tőle telhetőt, hogy Krisztus követőit el-, illetve letérítse a keskeny, ám e világ Teremtőjéhez vezető egyetlen igaz útról. Ezért a pünkösdi lélekért s e világ megbékéléseért nemcsak pünkösdkor kell könyörögnünk!

Csütörtök (július 28.) *Térj hát meg Istenedhez, ragaszkodj az igazalomhoz és az igazsághoz, és reménykedj szüntelenül Istenedben!* Hós 12,7 (Kol 3,12; 1Kor 9,16–23; Mk 5,1–20) A Jordán folyó édesvízi halai, közeledve a Holt-tengerhez, választás elé kerülnek: vagy továbbbúznak, ami egyben veszítük is jelenti, vagy visszafordulnak a Genézreti-tó felé, s ekkor tovább élhetnek. A rabbik szerint erről beszél a Biblia, amikor megtérésre hív. Határozott döntés, mely teljesen új útra, új útírányba terel bennünket. Igaz továbbá a közhellyé vált ősi mondás is: a remény hal meg utoljára. Hogy a keresztyén reménynek biztos alapja lehessen, újra meg újra az Élet Forrásához, Jézus Krisztushoz kell visszatérnie.

Péntek (július 29.) *Tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye koronádat.* Jel 3,11 (Jer 2,19b; Jer 1,11–19; Mk 5,21–34) A görög *sztefanosz* szó, melyből a magyar *István* keresztnév is származik, eredetileg koszorút, babékoszorút jelent, amelyet a versenyek győztesei kaptak. A filadelfiai gyülekezetnek szóló hatodik mennyei szózat bátorítja a hallgatóságot, hogy meg ne ijedjenek a kor támadásai, borzalmi és kihívásai közepette, hanem töretlenül bízzanak abban az Úrban, aki soha sem hagyja cserben övéit. Századunkban sincs más reménységünk, mint ez az Úr, aki mindent megtett érted és érttem, hogy él(e)tünk, öröklétünk legyen.

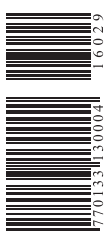
Szombat (július 30.) *Jézus mondja: Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek.* Jn 13,15 (Mik 6,8; Lk 12,42–48; Mk 5,35–43) Jézus ma is követésre hív bennünket. Kiki vizsgálja meg azért önmagát (vö. 1Kor 11,28a), hogyan éli meg keresztyénységét a hétköznapiakban. Jézus – gólgotai váltságfalálára gondolva – igencsak magasra tette a mércét! Magát állította a világ elé mértékadó példaként. Mindezt néhány verssel alább Jézus parancsolatba is foglalta, melyet a *Tízparancsolat* mellett akár mint a tizenegyedik parancsolatot is számontarthatjuk: *„Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.”* (Jn 13,33–34)

● BLÁZY ÁRPÁD

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja – megjelenik kéthetente

Ára: 450 Ft

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. Előfizetés: kiado@lutheran.hu.
 • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu).
 Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com). Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap ígéje (mariann.matrai@lutheran.hu), LACKNER NÉ PUSKÁS SÁRA – Gyermeknek (keszivegyul@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu). Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518.
 Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN.
 Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302. Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Címlapfotó: Kiss TAMÁS.

EGY SZENVEDÉLYFÜGGŐ SPORTOLÓ SZABADULÁSA

NEM HAGYHATOM KINT Istent

EGY SZENVEDÉLYFÜGGŐ SPORTOLÓ SZABADULÁSA

GOMBOLA ANDRÁS: NEM HAGYHATOM KINT ISTENT

„András könyvét ajánlom mindenkinek, akit megérint a függőség ördöge. (...) Akit elhanyagolnak, azt kísértetni fogja a hanyagság csábító bosszúja. Önmagától is, másoktól is, az egész világtól is elfordulhat az, akinek fáj a szíve, a léte. A metanoia egy olyan fordulat, amely megváltja a szenvedőt, kinyitja a szívét, és valami nagyra kicsi részévé teszi, talán (...) egy élő sejt Krisztus testében. Az elszigetelt ego illúziója eltűnhet, és az együttlét, a részvétel valami nagyban, valósággá válhat.” Feldmár András
1890 Ft

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangélikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a

nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

levelezési címünk: Luther Kiadó 1085 Budapest, Üllői út 24.

SZÉLRÓZSA

11. ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ

2016. JÚLIUS 27-31.

MÁTRA KEMPING, SÁSTÓ

Áldás lesz

www.szelrozsatalalkozo.hu

facebook.com/szelrozsatalalkozo